

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

PERSONAL FACTORS AND ACADEMIC ADMINISTRATION FACTORS AFFECTING
TEACHER'S ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI

ธนสุชาพร มิ่งขวัญ

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

PERSONAL FACTORS AND ACADEMIC ADMINISTRATION FACTORS AFFECTING
TEACHER'S ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(M.Ed.(Educational Administration))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ของ

ธนุชาพร มิ่งขวัญ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิรม์ ภูติอริยวัฒน์)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล)

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี
ผู้วิจัย	ธนสุชาพร มิ่งขวัญ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทวีศม์ ภูติอริยวัฒน์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู,ระดับของการบริหารวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แบบสอบถามปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .948 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .926 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและสมการถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี โดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด 2) ระดับการบริหารวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี โดยภาพรวมและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด 3) ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -.072 ถึง 0.86 โดยมีองค์ประกอบย่อยบางคู่ที่ไม่มีความสำคัญทางสถิติ 4) ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการร่วมกันทำนายตัวแปรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี ได้ร้อยละ 56.70 ($R^2 = .567$) ซึ่งสมการทำนายนี้มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์การทำงาน มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านระดับการศึกษา ไม่พบมีความสำคัญทางสถิติ และปัจจัยการบริหารวิชาการ พบว่า มีอิทธิพลทางบวก 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีหนึ่งด้านที่ไม่พบมีความสำคัญทางสถิติในสมการนี้ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนบุคคล,ปัจจัยการบริหารวิชาการ,สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก,ครู,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี

Title	PERSONAL FACTORS AND ACADEMIC ADMINISTRATION FACTORS AFFECTING TEACHER'S ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCIES UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI
Author	TANASUCHAPORN MINGKHWAN
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Jantararat Phutiar

The aims of this study are as follows: (1) to investigate the level of proactive learning management competence among teachers, as well as the level of academic management within the jurisdiction of the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office; (2) to examine the relationship between academic administration and teacher's proactive learning management competencies; (3) to explore the relationship between personal factors and teacher's proactive learning management competencies; and (4) to study the factors affecting teacher proactive learning management competencies. The sample group for this research consisted of 320 teachers in basic education schools. The tools used for data collection was a five-point Likert scale questionnaire with an IOC (Item Objective Congruence) value of 0.50 or higher. The questionnaire on academic admission factors had a reliability of .948, and a questionnaire on teacher's proactive learning management competencies of teachers had a reliability of .926. The statistical analyses used included percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and enter multiple regression. The findings revealed the following: (1) the overall level of teacher's proactive learning management competencies was at the highest level; (2) the level of academic administration in schools under the same office was at the highest level; (3) personal and academic administration factors were statistically significantly related to teacher's proactive learning management competence in overall, with all variables having a Pearson correlation coefficient (r) ranging from -0.072 to 0.86 , some pairs of which were not statistically significant; (4) personal and academic administration factors together predicted the proactive learning management competence of teachers in these schools by 56.70% ($R^2 = .567$), which was statistically significant at the .001 level. Personal factors, specifically work experience, were statistically significant at the .001 level, while educational level was not statistically significant. Academic administration factors were found to have a positive influence in four areas: teaching management, development of media and technology (significant at the .05 level), curriculum development and implementation, and assessment and evaluation (significant at the .01 level), with one area not showing statistical significance in this equation, namely educational supervision.

Keyword : Personal and academic administration factors; Proactive learning management competencies; Teachers
Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi.

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทรัศม์ ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์คือปริญญาานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัศม์ ภูติอริยวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศร คณะกรรมการพิจารณาและสอบเค้าโครงปริญญาานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดทำปริญญาานิพนธ์ให้ถูกต้องและมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต และกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัศม์ ภูติอริยวัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ปริญญาานิพนธ์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้การจัดทำปริญญาานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อพัฒนาการศึกษาและขอ มอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ผู้ให้ชีวิต ให้โอกาส ให้อาหารฐานทางการ ศึกษาเล่าเรียนประสิทธิ์ประสาทความรู้ ให้คำแนะนำและช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ธนสุชาพร มิ่งขวัญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
สมมติฐานการวิจัย.....	17
บทที่ 2 เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง	18
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี	19
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	30
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู.....	39
ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	85
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	91

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	91
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	96
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	97
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	98
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	99
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	107
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
สรุปผลการวิจัย.....	108
อภิปรายผล	109
ข้อเสนอแนะ	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือ	126
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)...	128
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	137
ภาคผนวก ง หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	147
ประวัติผู้เขียน.....	152

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	สรุปประเด็นสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis).....	28
ตาราง 2	แสดงการสังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู.....	54
ตาราง 3	การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ.....	75
ตาราง 4	แสดงจำนวนประชากรของโรงเรียนต่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ตามขนาดโรงเรียน	92
ตาราง 5	แสดงจำนวนของโรงเรียนต่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) โดยใช้คณะของโรงเรียนเป็นชั้น ...	92
ตาราง 6	แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) โดยใช้คณะของโรงเรียนเป็นชั้น	93
ตาราง 7	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	100
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และระดับประสิทธิภาพของตัวแปรที่ทำการศึกษา.....	102
ตาราง 9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson ของตัวแปรที่ทำการศึกษา.....	103
ตาราง 10	ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณปัจจัยพยากรณ์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา	104

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	16
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันโลกเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญมาก เพราะ เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อความสามารถในการอยู่รอดในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การศึกษาจึงกลับกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคคลให้เป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพในการศึกษาในสถานศึกษา โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูหรือบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และสามารถแสดงศักยภาพในการพัฒนาประเทศและระบบการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) โรงเรียนและหน่วยงานต้องวางแผนงานให้รองรับกรอบยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ด้าน คือ ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาวและเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 แนวทางจัดการศึกษา มาตรา 24 ระบุไว้ว่า สถานศึกษาและหน่วยงานด้านการศึกษา มีหน้าที่จัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้รวมถึงกิจกรรม โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในแง่ของความสนใจและความถนัด อีกทั้งการฝึกฝนทักษะ กระบวนการทางความคิด จัดการปัญหาและเผชิญสถานการณ์เฉพาะหน้า เพื่อประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหา โดยเน้นกิจกรรมที่เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นสัดส่วนและสมดุล ผสมผสานองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อีกทั้งสนับสนุนและส่งเสริมด้านสภาพแวดล้อม การจัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดของผู้เรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) จะเห็นได้ว่า กฎหมายทางการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร โครงสร้างและรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542)

จากนโยบายเร่งด่วน (Quick Policy) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2566 ที่ให้ความสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยกำหนด 10 นโยบายเร่งด่วน คือ พระบรมราชาบาย ร.10 สู่การปฏิบัติ, ประวัติศาสตร์หน้าที่พลเมืองคุณธรรม จริยธรรม, การศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย, การจัดการศึกษาปฐมวัย, ความปลอดภัย, พาหนะกลับมาเรียน, โรงเรียนคุณภาพ, ภาวะถดถอยทางการเรียน (Learning Loss), RT NT O-NET, และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2566, 2566) จากการศึกษาข้อมูลในครั้งนีพบว่า นโยบายของหน่วยงานบังคับบัญชา เป็นจุดเริ่มต้นให้สถานศึกษานำนโยบายต่างๆ มาปรับใช้ตามเหมาะสมกับความสามารถของบุคลากรและการผสมงานที่เป็นต้นทุนที่มี อีกทั้งต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเนื่องตลอดเส้นทางจนเกิดผลสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน เพราะในการจัดการศึกษาในประเทศไทย มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตและพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ตั้งแต่ การจูงใจ คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพ ปรับเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ เป็นมืออาชีพ มีทักษะวิชาชีพขั้นสูง โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” สร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการ พัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2562, 2562)

ในทางปฏิบัติครูบางกลุ่มยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน ยังคงปฏิบัติการสอนโดยเน้นเนื้อหา ไม่จัดบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บรยากาศการเรียนการสอนไม่สนุกสนาน น่าเบื่อ จึงทำให้นักเรียนบางส่วนไม่มีความกระตือรือร้น ไม่สนใจการเรียน (สมลักษณ์ มธุรสสุวรรณ, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Malisorn and Ruangmontri, 2020 ได้กล่าวว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูส่วนใหญ่ยังจัดการเรียนรู้ในลักษณะเน้นเนื้อหาความจำ (Passive Learning) มากกว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่าทัศนคติของครูบางส่วนเน้นที่การบรรยายและยึดติดการสอนแบบเดิม ไม่สามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยี และสื่อดิจิทัลในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศเสมือนในห้องเรียน มีความรู้ ความเข้าใจ ทันต่อเทคโนโลยี โดยผู้เรียนและผู้สอนควรต้องมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีด้วยเช่นกัน สถานศึกษาควรจัดทำแผนในการกระตุ้นการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อบรมเพิ่มเติมและส่งเสริม

การพัฒนาทักษะการเข้าถึงเทคโนโลยีให้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน (นิตยา มณีวงศ์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัลมอร์ (Palmore, 2011) พบว่า การใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองและการเสริมสร้างสมรรถนะของตนเอง เช่นเดียวกับ (อนุชา กอนพ่วง, 2550) พบว่า การศึกษาอบรมเป็นหนึ่งในตัวแปรสังเกตได้ที่สามารถวัดภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สวรรยา ตาข้า (2563) กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ได้อธิบายว่า การศึกษาอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานของบุคลากรหรือผู้บริหารขององค์กร โดยวิธีการเข้ารับการศึกษาระบุอบรมหรือวิธีการต่างๆ ซึ่งวัดจากจำนวนชั่วโมงของการประชุมอบรมสัมมนา ดังนั้นประสบการณ์ในการศึกษาอบรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้การศึกษามีประสิทธิภาพด้านคุณภาพของผู้เรียนตามที่หลักสูตรต้องการ ทำให้ผลการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายเท่าที่ควร ไม่เป็นที่น่าพอใจมีปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่เต็มศักยภาพ เพราะมีภาระงานพิเศษนอกจากงานหลักคือ งานสอนและครูยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ครูจำนวนมากมีการเตรียมการสอนน้อยและไม่เป็นปัจจุบัน ให้ความสนใจและความสำคัญแก่ผู้เรียนน้อยมาก ขาดการศึกษาความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนจัดการเรียนการสอนเป็นแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) เจนณรงค์ วิถีดี (2565)

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยจุดเน้นที่ 6 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) เพื่อให้เกิดสมรรถนะกับผู้เรียนทุกระดับ (นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566, 2566) ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรปรับใช้รูปแบบการสอนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือการสอนแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ, 2559) กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนยุคปัจจุบันเป็นผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นผู้เรียนที่สนใจที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา มีความคิดเชิงเหตุผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้ เป็นคนดีมีคุณธรรม และเป็นผู้เรียนที่มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ชอบ

เรียนรู้จากการลงมือทำและเรียนรู้จากสื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมความสามารถและสมรรถนะของครูในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการการเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีมี กลยุทธ์ที่จะยกระดับคุณภาพ การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีการส่งเสริมพัฒนาทักษะด้าน ดิจิทัลและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่นำไปสู่ Digital Life & Learning และส่งเสริมให้นักเรียนนำ ความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันและหารายได้ระหว่างเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับคุณภาพครูและ บุคลากรทางการศึกษาพร้อมส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และ เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม (Co-creation) ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น ซึ่งผู้วิจัยศึกษาประเด็น สำคัญที่พบจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของบริบทของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า จุดอ่อน คือ โรงเรียน ขนาดเล็กบางส่วนมีทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ จึงทำให้ครูมีภาระงานมาก ไม่สามารถ สอนได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งครูส่วนหนึ่งสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก เนื่องจากอัตรากำลังไม่เพียงพอ ภาระงานและมีปริมาณงานมากเกินไป อีกทั้งคำสั่งการปฏิบัติงานจากส่วนกลางขาดความชัดเจน มีความซ้ำซ้อน ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี (2566)

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการแสดงออกในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการคิด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลของการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจนสามารถสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จรุงญ พานิชย์ผลินไชย (2559), เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562) , ทิศนา แหมมณี (2558), สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) และ สุพิษ ชัยมงคล (2556) ซึ่งสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นคุณลักษณะหรือความสามารถของครูผู้สอน ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ส่งต่อให้กับ ผู้เรียนและสอดคล้องกับความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์สิริกุล (2563)

จากเหตุผลและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น พบว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายคือการจัดการศึกษาให้มี ภูนา จารง (2560) และผู้บริหารมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยทำงานร่วมกับครูผู้สอนโดยกระตุ้นพร้อมให้คำแนะนำจึงทำให้ครูผู้สอนทุกคนร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา คุณสุข (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล กรุณา โถชาติ (2560) กล่าวไว้ว่า เป็นคุณสมบัติของบุคคลหรือบุคลากรครูที่เกิดจากวิวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์และการอบรม มาผสมผสานกันทำให้บุคลากรครูเป็นผู้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนควรมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพราะมีความสำคัญ เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิดและการลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดของตนเอง ให้เกิดทักษะกระบวนการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ แก้ปัญหา ประเมินคุณค่า ตัดสินใจ และสร้างสรรค์ได้ มุ่งสร้างกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองของผู้เรียนที่มีความถนัดและความสนใจของผู้เรียนที่ต่างกัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ (กมลวรรณ แสนเสนาะ และ นันทิยา น้อยจันทร์, 2565) สอดคล้องกับองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแนวคิดของ Stacy Zeiger (2015) และ กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) กล่าวไว้ว่า ครูควรมีองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทั้ง 5 ด้านคือ 1) การออกแบบการเรียนการสอน 2) ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ 3) การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน 4) ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อตอบสนององค์ประกอบที่ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู, ระดับของการบริหารวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือกลุ่มงานต่างๆ ดังนี้

1. ครูสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูไปพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาครู และสามารถวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาครูได้อย่างมีทิศทางและดียิ่งขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนานโยบายแผนการดำเนินงาน และการสร้างกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 1,830 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี รวมทั้งสิ้น 320 คน (Krejcie และ Morgan, 1970, p. 608) ซึ่งได้นำมาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) จากนั้น สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size)

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาคำนี้เป็นการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูและปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1.1 ระดับการศึกษา
- 1.2 ประสบการณ์การทำงาน
- 1.3 ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ปัจจัยการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย

- 2.1 การจัดการเรียนการสอน
- 2.2 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้
- 2.3 การวัดและประเมินผล
- 2.4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี
- 2.5 การนิเทศการศึกษา

ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย

1. ออกแบบการเรียนการสอน
2. ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
3. การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน
4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานในสาขาหรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น
2. สมรรถนะครู หมายถึง ความสามารถและทักษะที่ครูต้องการเพื่อสอนและ

สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงความเข้าใจในการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนและการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้น สนับสนุนการพัฒนาของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน

3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความสามารถของครูในการสร้างและนำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นความรู้และความคิดของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อย่างเข้าใจและมีคุณค่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ต้องมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นอิสระ โดยแบ่งองค์ประกอบเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างชัดเจน เพื่อให้การเรียนการสอนมีความเป็นระบบ และสอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียน คำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนในกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้เทคนิค สื่อการสอน หรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะและความรู้อย่างสม่ำเสมอ

3.2 ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถของครูในการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการใช้สื่อการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนได้ อีกทั้งสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่จัดได้ทั้งในรูปแบบกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3.3 การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นส่วนในการสอนและเป็นเครื่องมือที่เพิ่มประสิทธิภาพในการสอน และเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ พัฒนารูปแบบวิธีการสอนใหม่ๆ โดยใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในกิจกรรมการเรียนรู้, โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่ต้องการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน

3.4 ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สามารถช่วยให้ครูทราบได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ใหม่และเกิดทักษะในรายวิชาการเรียนรู้ที่ตรงตามเกณฑ์ มีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งกำหนดวิธีการประเมิน ติดตามผลการเรียนรู้ ข้อมูลความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อีกทั้งนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

3.5 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ พร้อมเกิดการเรียนรู้ที่ผ่านการปฏิบัติ โดยครูสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียน มีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งการใช้กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ จดจำข้อมูลได้ดีและเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู หมายถึง ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ต้องการที่จะศึกษา ซึ่งส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณสมบัติ สภาวะ หรือลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ และสภาวะทางจิตใจของครู ซึ่งสามารถมีผลต่อการกระทำ ทักษะ และประสบการณ์ทั้งด้านบุคคลและอาชีพ ได้แก่

4.1.1 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

4.1.2 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครู เริ่มตั้งแต่การบรรจุจนถึงปัจจุบัน โดยนับเป็นจำนวนปี แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และ 16 ปีขึ้นไป

4.1.3 ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเข้ารับการอบรมเพื่อเสริมความรู้ในเนื้อหาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) โดยนับจำนวนครั้งต่อปี ถูกแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1-2 ครั้ง/ปี, 3-4 ครั้ง/ปี, และ 5 ครั้งขึ้นไป/ปี เพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการสอนและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการส่งเสริมและพัฒนาการสอนการเรียนรู้ของครู

4.2 ปัจจัยการบริหารวิชาการ หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการจัดการและดำเนินการในด้านการเรียนรู้และการสอน ซึ่งส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประกอบด้วย

4.2.1 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารมีกระบวนการวางแผนและสร้างโครงสร้างการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง และให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่พร้อมลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับบริบท หลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นตามเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้ครูเพื่อพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงการเรียนการสอนอีกด้วย

4.2.2 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ หมายถึง ผู้บริหารปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น โดยวางแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยพัฒนาการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษา

4.2.3 การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์และตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ โดยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงและครอบคลุม เพื่อหาข้อสรุปด้วยคุณธรรม ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย โดยใช้เครื่องมือการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียนซึ่งจัดทำสารสนเทศในการวัดและประเมินผล เพื่อนำเสนอต่อ ผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุงการสร้างสรรค์เครื่องมือวัดผลให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2.4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองและมีความทันสมัย รวมถึงการใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

4.2.5 การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน ให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร มุ่งเน้นให้การนิเทศเกิดจากความสมัครใจของครู โดยมีการประชุมวางแผนการนิเทศการสอนร่วมกันและส่งเสริมให้ครู นักเรียนมีความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่ หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

6. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 รวมทั้งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ประกาศจัดตั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 62 เขต โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี แบ่งส่วนราชการตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี จากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของ นักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีของ ทมณี สุขใส (2560) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติในการหา ความหมายและทำความเข้าใจด้วยตัวผู้เรียนเอง ซึ่งผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการ แสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ซึ่งผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้ กระบวนการคิดขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ผู้เรียนจะสามารถเพิ่มพูนและสร้างแนวคิดของตนเอง ผู้วิจัยร่วมพิจารณาแนวคิด ทฤษฎีของ ธัญญา คุณสุข (2565) ซึ่งได้สรุปแนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกมุ่งเน้นไปที่การให้ผู้เรียนมี บทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อย่าง เต็มศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ในแนวคิดนี้เน้นการสร้างความรู้และความเข้าใจกับผู้เรียนผ่าน ทางการทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน และยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการคิดขั้นสูงที่ผ่านทักษะการฟัง อ่าน คิด และเขียน และสามารถแสดงความคิดเห็นได้

ระหว่างการปฏิบัติการเรียนรู้อีกด้วย ในกระบวนการนี้ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการเรียนที่น่าสนุกและท้าทายสำหรับผู้เรียนในที่สุด

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ จรูญ พานิชย์ผลินไชย (2559); เฉลิมพล สุบัญญัติบุตร (2563) ทิศนา แคมมณี (2558), สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, (2558) และสุพิษ ชัยมงคล (2556) ได้อธิบายว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการแสดงออกในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการคิด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลของการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งพิจารณาร่วมกับ ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) อธิบายว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นคุณลักษณะหรือความสามารถของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ส่งต่อให้กับผู้เรียนและสอดคล้องกับ ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง

3. องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แนวคิดของ Stacy Zeiger (2015) เป็นกรอบแนวคิดหลัก พิจารณาร่วมกับผลการวิจัยของ กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) สามารถสรุปแนวคิดองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1. การออกแบบการเรียนการสอน 2. ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ 3. การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน 4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ

4. การบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของ ฟราย เคเทอร์ริดจ์ และมาร์แชล (Heather Fry Steve Ketteridge and Stephanie Marshall, 2009) และ มิลเลอร์ (Miller Van, 1995) ได้อธิบายถึงความสำคัญว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่สำคัญมากที่สุด เป็นการกำหนดปรัชญาการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการบริหารในการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยไม่ได้ และการจัดทำพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การ

วัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการจัดทำโครงการต่างๆ ก็เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา

5.องค์ประกอบของขบข่ายการบริหารวิชาการ

องค์ประกอบของขบข่ายการบริหารวิชาการ ผู้วิจัยวิเคราะห์ขบข่ายการบริหารวิชาการในสถานศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีของ คิมบร็อก และนันเนอรี (Kimbrough B and Nunnery, 1998) , เฟเบอร์ และเชียร์รอน (Faber Charles and Shearron Gilbert, 1970), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550), ชารี มณีศรี (2552) ,ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ,พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันท์รัตน์ เจริญกุล (2562) ,สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2562) ,สาคร มหาหงษ์ เกรียงไกร ฐระพันธ์ (2563) ,และ พิชชาพร อุ่นศิริ (2562) สรุปได้ว่าพบตัวแปร 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) การวัดและประเมินผล 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และ 5) การนิเทศการศึกษา

6.ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบสารสนเทศที่สามารถอธิบายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เดวิด แมคเคลแลนด์ McClelland (1987) อธิบายไว้ว่าสมรรถนะเป็นบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้จากงานวิจัย กรุณา โถชาติ (2560) ร่วมกับ สวรรยา ตาขำ (2563)) ได้อธิบายไว้ว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครู เนื่องจากครูมีคุณสมบัติส่วนบุคคลพร้อมทั้งคุณวุฒิและความรู้ย่อมเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรขององค์การที่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเกิดจากการมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ส่วน เพชรปานวงศ์ (2558) และ กรุณา โถชาติ (2560) กล่าวว่า ประสบการณ์ในการทำงาน ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการทำงานเสมอไป ครูที่ผ่านการทำงานอาจจะได้รับประสบการณ์จากการทำงานไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ (ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์ ,2560 อ้างอิงใน ณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น ,2565) ได้อธิบายว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นทักษะที่ดี สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) อธิบายว่าการเข้ารับการศึกษาระบุชมอบรมในวิธีการต่างๆ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงาน โดยวัดจากจำนวนชั่วโมงของการประชุมอบรมสัมมนา ดังนั้นประสบการณ์การฝึกอบรมจึงเป็นปัจจัย

สำคัญต่อครูผู้สอน ในขณะเดียวกัน ธนา ดุจเพ็ญ (2558) ได้สรุปว่า ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้นแรงจูงใจมีผลต่อครูในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กรุณา โถชาลี (2560) ที่กล่าวว่า ทศนคติต่อวิชาชีพเป็นลักษณะสำคัญภายในจิตใจของครู เป็นสมรรถนะที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและทศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีผลต่อปัจจัยด้านบุคคลเหมาะสมส่งผลให้ครูมีการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 เพิ่มมากขึ้น ส่วน สวรรยา ธีรวิทยางกูร (2546) พบว่า การฝึกอบรมส่งผลต่อความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กรุณา โถชาลี (2560) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู ประกอบไปด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล มี 2 ด้าน คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลรวมต่อสมรรถนะครูมากที่สุด ในขณะที่ สวรรยา ตาขำ, อนุภูมิ คำยังและจุฑามาส ศรีจำนงค์(2563) ได้ศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วยแรงจูงใจในการทำงาน และทศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ส่วน พูนสุข อุดม (2556) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เชิงสาเหตุและผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะของครู ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะของครู สอดคล้องกับ สุดาวรัตน์ เพชรปานวงศ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับทฤษฎีทางสังคมว่าเป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุซึ่งมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ในขณะที่ พัทยา อ้วนลาน (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครูส่งผลโดยตรงต่อสมรรถนะครู ซึ่งสอดคล้องกับ กรุณา โถชาลี (2560) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การฝึกอบรมมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมในทางบวกต่อสมรรถนะครูและ อนุชา กอนพ่วง (2550) พบว่า การศึกษาอบรม เป็นหนึ่งในตัวแปรสังเกตได้ที่สามารถวัดภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้บริหารมืออาชีพและการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า

ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

7. ปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

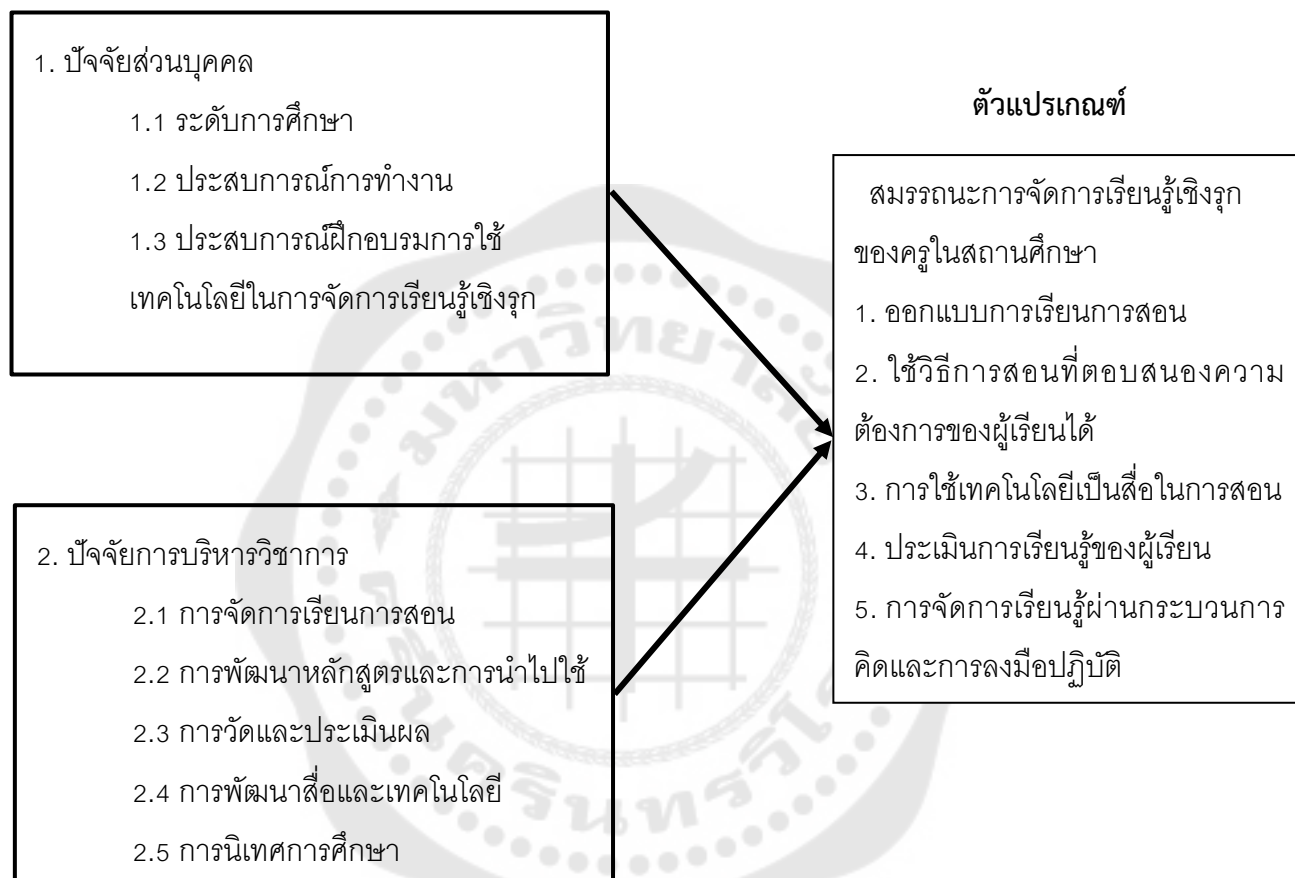
ปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ธนัญญา คุณสุข (2565) ได้เสนอแนวคิดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารวิชาการ เพราะงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่สำคัญมากที่สุดในสถานศึกษา มีเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในระดับสูงสุด สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554) ได้สรุปว่า ความต้องการในการบริหารงานวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น ครูต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน ในขณะเดียวกัน คิมบ็อค และนันเนอรี (Kimbrough and Nunnery. 1998) เสนอแนวคิด งานบริหารวิชาการที่ดีต้องกำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยแบ่งขอบข่ายการบริหารวิชาการออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ งานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ งานการเรียนการสอน งานประเมินผล และงานการจัดสื่อสนับสนุนโปรแกรมการเรียนการสอน

ดังข้อค้นพบจากงานวิจัยของ ธนัญญา คุณสุข (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา มี 5 ด้าน ดังนี้ 1. การจัดการเรียนการสอน 2. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ 3. การวัดและประเมินผล 4. การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และ 5. การนิเทศการศึกษา

จากการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถเขียนเป็น
กรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรพยากรณ์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบุรี
2. ปัจจัยการบริหารวิชาการสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบุรี
3. ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบุรี
4. ปัจจัยการบริหารวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหาร วิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
 - 1.1 ประวัติความเป็นมา
 - 1.2 อำนาจหน้าที่
 - 1.3 ทิศทางการพัฒนาการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
 - 2.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ
 - 2.2 ความหมายของสมรรถนะ
 - 2.3 องค์ประกอบของสมรรถนะ
 - 2.4 ประเภทของสมรรถนะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกครู
 - 3.1 ความเป็นมาของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
 - 3.2 ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
 - 3.3 ความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
 - 3.4 องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
 - 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
 - 4.2 ปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

จากการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี ได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี และสถานศึกษาในสังกัด ไว้ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีจัดตั้งตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตาม มาตรา 34 (1) และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 การแบ่งส่วนราชการภายใน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วน ราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2553 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วน ราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 และประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 รวมทั้งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ประกาศจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 62 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี แบ่งส่วน ราชการตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีกำหนดให้มีส่วน ราชการการบริหารจัดการ การศึกษา โดยแบ่งพื้นที่การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็นสห วิทยาเขต ทั้งนี้สหวิทยาเขตพัฒนา การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ขนาดนทบุรี มีจำนวน 3 สหวิทยาเขต คือ

1.1 สหวิทยาเขตนนทบุรี 1 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) ศรีบุญยา นนท์ 2) นนทบุรีพิทยาคม 3) สตรีนนทบุรี 4) วัดเขมาภิรตาราม 5) รัตนวิเบศร์ และ 6) บดินทรเด ชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยมี นางจรรยา จารุสาร เป็นประธานสหวิทยาเขตนนทบุรี 1

1.2 สหวิทยาเขตนนทบุรี 2 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) ปากเกร็ด 2) นวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี 3) สอนกุลลาบวิทยาลัยนนทบุรี 4) เบญจมาชานุสรณ์ 5) เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรีและ 6) โพธิ์นิมิตวิทยาคม โดยมี นายไพฑูรย์ จารุสาร เป็น ประธานสหวิทยาเขตนนทบุรี 2

1.3 สหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) บางบัวทอง 2) เทพศิรินทร์ นนทบุรี 3) เตรียม อุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี 4) ไทรน้อย 5) ราชวินิต นนทบุรี และ 6) ราษฎร์นิยม โดยมี นางธรรมาภรณ์ พรหมคช เป็นประธานสหวิทยาเขตนนทบุรี 3

การบริหารจัดการศึกษาของสหวิทยาเขต มีคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย ประธานสหวิทยาเขต เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสหวิทยาเขต รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในสหวิทยาเขต เป็นกรรมการพัฒนาด้านต่างๆ

1.2 อำนาจหน้าที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี มีอำนาจหน้าที่ตามข้อ 6 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำมาตรฐานการศึกษา และแผนพัฒนาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการในระดับท้องถิ่น
2. การจัดสรรงบประมาณต่าง ๆ และแจ้งให้กับหน่วยงานได้รับทราบรวมทั้งติดตาม ตรวจสอบ กำกับดูแล การใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าว
3. ให้การส่งเสริม สนับสนุนและประสาน เพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตรกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลของสถานศึกษาและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาและในเขตพื้นที่ เพื่อการศึกษาและวิจัย
6. สนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยการระดมและรวบรวมทรัพยากรต่าง ๆ
7. จัดระบบประกันคุณภาพและประเมินผลในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ดำเนินการและประสาน เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน วิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันทางศาสนา สถานศึกษาของเอกชน รวมทั้งบุคคลและสถาบันอื่น ๆ
9. ดำเนินการและประสาน เพื่อสนับสนุนและพัฒนาส่งเสริมงานวิจัยในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสานงานและส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานงานราชการทั่วไปให้กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ ระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3 ทิศทางการพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรีได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นโยบาย รัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดนนทบุรีดังนี้

วิสัยทัศน์

The Space Of Precious Quality “สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาขนาดนทบุรีเป็นพื้นที่แห่งคุณภาพ”

พันธกิจ

“4Bs”

1. Best Office (เขตที่ดีที่สุด)
2. Best School (โรงเรียนที่ดีที่สุด)
3. Best Teacher (คุณครูที่ดีที่สุด)
4. Best Student (นักเรียนที่ดีที่สุด)

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

กลยุทธ์ที่ 3 ยกกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ

1.1 สนับสนุน พัฒนา และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภัยรูปแบบต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เพื่อสามารถดำเนินชีวิตในวิถีใหม่และชีวิตวิถีถัดไปได้อย่างถูกต้อง

1.2 จัดกิจกรรมในการสร้างความตระหนักรู้ (Safety Awareness) หรือการชักจูงในการรับมือกับภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ (Safety Action) ที่ผู้เรียนอาจต้องเผชิญ และมีแผน/มาตรการ ในการ รับมือกับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดขึ้นได้ในวิถีชีวิตใหม่ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัย

1.3 พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ให้ได้รับความปลอดภัยจากภัยทั้ง 9 รูปแบบ และพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเปิด ให้มีช่องทางการร้องเรียนหรือแจ้งเหตุให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู เพื่อสื่อสารกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง รวมถึงการใช้ Big Data และแอปพลิเคชันในการเฝ้าระวังเชิงรุก เพื่อสามารถ คาดการณ์ภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การชักจูงในการรับมือกับภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียน อาจต้องเผชิญ และส่งเสริม การเชื่อมโยงฐานข้อมูลทั้งหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานภายนอก ให้สามารถ แก้ไขปัญหาด้าน ความปลอดภัยได้อย่างทันท่วงที

1.4 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยการ สนับสนุนหรือประสานการสนับสนุนทรัพยากรเพื่ออาคารเรียนอาคาร ประกอบของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริม และประสานการสนับสนุนบุคลากรด้านจิตวิทยา และบุคลากรด้าน ความปลอดภัย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับผู้เรียน ครู และ บุคลากรทางการศึกษา

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา ให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยของผู้เรียนให้มีทักษะใน การป้องกันและปรับตัว

1.6 ส่งเสริมให้มีการประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และจัดทำแผน บริหารจัดการด้านความปลอดภัยของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน รวมถึงแผนดำเนินธุรกิจอย่าง ต่อเนื่องสำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต (BCP) และจัดระบบความปลอดภัยในภาพรวม ให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

1.7 ผลักดันให้เกิดการออก/ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ มาตรการระดับประเทศเพื่อ สนับสนุนความปลอดภัยให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน

2.1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายบุคคล เป็นฐานข้อมูล ในการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลและป้องกันไม่ให้ผู้เรียนออกจากระบบการศึกษา

2.2) ส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของสังคมอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง และระดมทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

2.3) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีเทคโนโลยีดิจิทัล หรือนวัตกรรม ในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคน ทุกพื้นที่เข้าถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

2.4) พัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยบุคคล ครอบครัว (Home School) องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถานประกอบการใน ศูนย์การเรียนรู้ ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.5) พัฒนาระบบแพลตฟอร์มในการส่งต่อ ติดตาม และคั่นนักเรียน เพื่อช่วยเหลือเด็กตกหล่น เด็กออกกลางคันให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

2.6) กำหนดแนวทาง และกระบวนการในการส่งต่อนักเรียนให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น หรือมีทักษะอาชีพในการดำรงชีวิต

2.7) พัฒนารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมทั้งกระบวนการวัดและประเมินผล ที่เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพของ เด็กพิการ การดูแล ส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน

2.8) จัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.9) สร้างการศึกษาทางเลือกและการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่หลากหลายให้กับ ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง ในการเข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ และมีพื้นฐานการประกอบ อาชีพหรือทักษะอาชีพ อย่างเท่าเทียม

2.10) ส่งเสริมเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะชีวิต ทักษะ วิชาการ และทักษะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น สามารถพึ่งตนเองได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.11) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีคุณภาพ และเกิดการบูรณาการ อย่างยั่งยืนการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสถานศึกษาที่มีคุณภาพทุกพื้นที่

2.12) แจ่งจัดสรรเงินอุดหนุนและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

2.13) พัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ให้สามารถเพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรวัยเรียน และผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 คุณภาพผู้เรียน

3.1) ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ การเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลัก ของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและน้อมนำ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติ

3.2) พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาพหุปัญญารายบุคคล โดยมีเครื่องมือคัดกรอง/ สํารวจแว่ว/วัดความสามารถ ความถนัด สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างทางพหุปัญญาของผู้เรียน โดยครูออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องตามบริบทและวัฒนธรรม คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความสนใจ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

3.3) จัดการศึกษาตามขีดความสามารถของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความถนัดและศักยภาพของแต่ละบุคคลวางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ

3.4) พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำ มีทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

3.5) ส่งเสริม พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่นำไปสู่ Digital Life & Learning

3.6) ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันและหารายได้ระหว่างเรียน

3.7) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.8) ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเป็นผู้สร้างสรรคนวัตกรรม (Co-creation) ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น

3.9) ส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง มีจรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู

3.10) พัฒนาศักยภาพครูในด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment For Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการแบบ Intensive Training การอบรมแบบออนไลน์ (Online Training) การอบรม แบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (e-learning) เป็นต้น

หลักสูตรและอื่น ๆ

3.11) พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาบนฐานสมรรถนะที่หลากหลาย เช่น Career Education, Competency Building, Creative Education

3.12) พัฒนาระบบคลังข้อสอบมาตรฐานในการประเมินคุณภาพผู้เรียนรอบด้านเพื่อให้บริการ แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในรูปแบบออนไลน์

3.13) พัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนและสมรรถนะของผู้เรียน

3.14) พัฒนาและส่งเสริมให้มีแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้อัจฉริยะ ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนที่มีคุณภาพ และการประเมินและพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized learning) สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย

3.15) บูรณาการการศึกษาเพื่อการศึกษาต่อด้านอาชีพและการประกอบอาชีพหรือการมีงานทำ ตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

3.16) สนับสนุนการปรับปรุงหลักสูตรและการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่สนับสนุนการพัฒนาระบบและกระบวนการบริหารจัดการกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและระบบการนิเทศการศึกษาและการสอนงานของครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา

3.17) ส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ (HCEC) เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน

3.18) พัฒนาศึกษานิเทศก์ รูปแบบ วิธีการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

3.19) พัฒนาศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการนิเทศการศึกษาและการ พัฒนางานวิชาการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และสอดคล้องกับลักษณะงานและวิธีการพัฒนางานตาม มาตรฐานตำแหน่ง

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1) พัฒนาระบบสารสนเทศในหน่วยงานทุกระดับให้มีระบบข้อมูลจัดการและรายงาน (ปพ. Online/ ระบบรายงานผลต่อพระราชบัญญัติอำนาจความสะดวก/พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล/ระบบ สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (นักเรียน ครูและบุคลากร ทางการศึกษา สถานศึกษา (อาคาร ครูภัณฑ์) /ด้านบุคลากร)

4.2) พัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา (การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การใช้โครงข่าย อินเทอร์เน็ต การใช้อุปกรณ์ด้าน ICT และการพัฒนา Software) อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด

4.3) สร้าง พัฒนาและส่งเสริมการใช้ระบบบริหารด้านการจัดการศึกษา พื้นฐานที่ดีสำหรับสถานศึกษาให้เป็นระบบเดียวเพื่อลดภาระงานครู ลดความซ้ำซ้อนของระบบงานและการจัดเก็บข้อมูล

4.4) จัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เหมาะสมในทุกระดับและเพียงพอต่อความต้องการของการดำเนินงาน สนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีแก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาให้ครบถ้วน โดยวิธีการ สนับสนุนจากส่วนราชการและภาคีเครือข่ายเพื่อ

รองรับการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน

4.5) จัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษาที่เกิดขึ้น โดยจัดสรรงบประมาณในรูปแบบวงเงินรวม (Block Grant) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีการบริหารงานบุคคล ที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับ บริบท

4.6) ปรับโครงสร้างองค์กรให้ยืดหยุ่นทันสมัยรองรับการเปลี่ยนแปลง

4.7) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ วิธีการให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล

4.8) จัดกรอบอัตรากำลังที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในสถานการณืปัจจุบัน ทั้งข้าราชการ พลเรือนสามัญ/ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสายสนับสนุน เช่น พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างรายปี (ครูอัตราจ้าง นักการภารโรง ธุรการโรงเรียนพี่เลี้ยงเด็กพิการ) และอื่น ๆ

4.9) เสริมสร้างขวัญกำลังใจในความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากร

4.10) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับ Digital Literacy และสมรรถนะครูในทุกด้าน

4.11) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบท

4.12) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัด เพื่อบูรณาการการใช้ทรัพยากร ของสถานศึกษาในสังกัด โดยใช้พื้นที่เป็นฐานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน

4.13) ส่งเสริมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร (มาตรฐานทางวิชาชีพ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก)

4.14) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการบริหารจัดการศึกษาภาคส่วนต่าง ๆ

4.15) บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในการจัดการศึกษา (Open Data/Data Catalog) ทั้งในและนอกสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปประเด็นสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร สรุปลักษณะ จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครได้ โดยสรุปเป็นตาราง ดังนี้

ตาราง 1 สรุปประเด็นสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. มีการวางโครงสร้าง การมอบหมายงาน การวางแผน นโยบาย มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ทำให้การทำงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1. โรงเรียนขนาดเล็กบางส่วนมีทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ
2. เทคโนโลยีในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สื่อสาร นโยบายได้อย่างรวดเร็ว	2. ครูมีภาระงานมาก ไม่สามารถสอนได้อย่างเต็มที่
3. มีเครือข่ายสหวิทยาเขตที่เข้มแข็ง บริหารจัดการ มีประสิทธิภาพ	3. ครูส่วนหนึ่ง สอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก
4. มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง	4. งบประมาณไม่เพียงพอ
5. โรงเรียนในสังกัดเข้มแข็ง ผลผลิตและบริการอยู่ในระดับดี มีผลรางวัลและสร้างชื่อเสียงให้หน่วยงาน	5. อัตรากำลังไม่เพียงพอ
6. บุคลากรมีความรู้ความสามารถ พัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง ได้รางวัลเชิงประจักษ์	6. ภาระงาน/ปริมาณงานมากเกินไป
7. มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน โปร่งใส เบิกจ่ายตามแผน	7. การสั่งการส่วนกลางขาดความชัดเจน มีความซ้ำซ้อน
8. วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมใส่ใจบริการ รับผิดชอบมุ่งผลสัมฤทธิ์	

ตาราง 1 (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค
1. สถานการณ์โควิด กระตุ้นการใช้สื่อเทคโนโลยีของ ครูและนักเรียน	1. นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย
2. ภาคประชาชน และท้องถิ่น ตระหนักใน ความสำคัญและยินดีร่วมสนับสนุน	2. หน่วยงานภายนอกเพิ่มภาระงานครูจำนวนมาก
3. ความรู้ออนไลน์โดยภาคเอกชนมีจำนวนมาก ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา สามารถ เข้าถึงสื่อ ความรู้ทันสมัยได้ง่าย	3. ผู้ปกครองมีรายได้น้อยลง ไม่สามารถหา อุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน
4. ชุมชนเมืองการคมนาคมสะดวกปัจจัย พื้นฐานเอื้อต่อการพัฒนาการศึกษา	4. งบประมาณถูกปรับลดอย่างต่อเนื่อง
5. ความต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษา จากภายนอกกระตุ้นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	5. ประชากรลดลง ทำให้จำนวนนักเรียนลดลง ด้วย
6. จังหวัดนนทบุรีมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับ	

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2566). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

2.1 ความเป็นมาของสมรรถนะ

ในปี ค.ศ. 1970 ศาสตราจารย์เดวิด แม็คเคลแลน (McClelland, 1987) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้นำแนวคิดเรื่องสมรรถนะมาพัฒนาด้วยแบบทดสอบทางบุคลิกภาพที่ใช้กำหนดสมรรถนะการปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาว่าบุคคลที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพควรมีทัศนคติและคุณลักษณะอย่างไร แม็คเคลแลนใช้แนวคิดนี้ในการแก้ไขปัญหาการคัดเลือกบุคลากรให้กับหน่วยงานรัฐบาลของสหรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วยปัญหาการคัดเลือกที่มุ่งเน้นการวัดความถนัดซึ่งส่งผลให้คนผิวดำและกลุ่มน้อยอื่นๆ ไม่ได้รับการคัดเลือก (เป็นการละเมิดกฎหมาย) แม็คเคลแลน ได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่มีผลงานที่โดดเด่นและไม่โดดเด่น พบว่า ความเข้าใจต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน แต่ผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบความถนัดไม่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553)

ต่อมาแม็คเคลแลนได้เขียนบทความวิชาการเรื่อง "Testing for Competence rather than Intelligence" ขึ้นในปีคริสต์ศักราช 1973 ซึ่งเป็นจุดกำเนิดแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะที่อธิบายถึงบุคลิกลักษณะบุคคลว่าเปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง (iceberg) ที่ลอยอยู่ในน้ำ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ 1) ภูเขาน้ำแข็งส่วนน้อยที่ลอยอยู่ในน้ำ สามารถวัดและสังเกตได้ง่าย ซึ่งเป็นส่วนของความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) เช่น ความเชี่ยวชาญความชำนาญพิเศษด้านต่าง ๆ 2) ส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำถือเป็นส่วนมาก ไม่สามารถสังเกตได้ชัดเจน วัดได้ยาก ถือว่ามีอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า ประกอบด้วย ส่วนของอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ส่วนของภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง (Self Image) ส่วนของคุณลักษณะส่วนบุคคล (Trait) และส่วนของแรงจูงใจ (Motive) แม้ว่าส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่อยู่เหนือน้ำเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กับเขาวนปัญญาของบุคคล แต่การที่บุคคลมีความฉลาดสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ต่างๆ และทักษะได้นั้นยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น จึงจำเป็นต้องมีแรงผลักดันเบื้องต้นจากส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่จมอยู่ใต้น้ำ ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง แต่ทั้งนี้ ต้องมีบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมอย่างเหมาะสมด้วย จึงจะทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นได้ กรูณา โถชาลี (2560)

2.2 ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าขีดความสามารถมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Competency หรือ Competence ซึ่งได้มีองค์กรและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

McClelland (1987) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะหมายถึง บุคลิกที่ซ่อนในแต่ละบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการประกอบด้วย

1. ทักษะ (Skills) หมายถึงสิ่งที่บุคคลกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ
2. ความรู้(Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะด้านของบุคคลเช่น ความรู้ เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนการบริหารจัดการและการสอนคณิตศาสตร์ เป็นต้น
3. มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self - Concept) หมายถึง เจตคติ (Attitudes) ค่านิยม (Value) และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง
4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) หมายถึงสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่นเป็นคนที่ไม่วางใจได้หรือเป็นคนที่เอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น เป็นต้น
5. แรงจูงใจ (Motive) หมายถึงเป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคล แสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย

Spencer and Spencer (1993) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะ ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และการทำงานที่ดีขึ้น กว่าเดิมสเปนเซอร์และสเปนเซอร์ได้ขยายความหมายของสมรรถนะไว้จากการศึกษาพบว่าสมรรถนะ เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล (Underlying Characteristic) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship) จากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion-Reference) และ/หรือ การปฏิบัติงานที่ได้ผลสูงสุด (Superior Performance)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์การหรืออีกนัยหนึ่งคือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่องค์การต้องการจากข้าราชการ

เพราะเชื่อว่าหาก ข้าราชการมีพฤติกรรมการทำงานในแบบที่องค์กรกำหนดแล้วจะส่งผลให้ ข้าราชการผู้นั้นมีผลการปฏิบัติงานดีและส่งผลให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

สุรชัย พรหมพันธุ์ (2554) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง การแสดงถึงความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานนั้น

กรรณา โทชาลี (2560) ได้สรุปนิยามสมรรถนะตามทัศนะของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความสำเร็จ ตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรกำหนดเอาไว้ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดและสังเกตได้ว่า บุคคลนั้นเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่โดดเด่นในองค์กร

กิตติชัย สุธาสิโนบล (2560) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะ (Competency) ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยสมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) สมรรถนะด้านทักษะ (Skill) และสมรรถนะด้านความสามารถ (Ability)

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่น และนำไปสู่การทำงานที่มีผลการ ปฏิบัติงานดีและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

เพ็ญนภา สีหาโคตร (2564) ได้ให้ความหมายสมรรถนะ ไว้ว่า เป็น คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะ อื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆ ในองค์กร

ณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น (2564) ได้สรุปความหมาย ไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะ (Attributes) ในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลที่ได้รับฝึกหัดให้เกิดผลลัพธ์ที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ และสามารถเพิ่มได้โดยการอบรมและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ

จากความหมายของสมรรถนะที่นักวิชาการ ได้เสนอไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานในสาขาหรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถในการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น

2.3 องค์ประกอบของสมรรถนะ

นักวิชาการหลายท่านได้จำแนกองค์ประกอบของสมรรถนะ ไว้ดังนี้

McClelland (1973) ได้เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะมี 5 ส่วน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ในหลักสาระสำคัญเฉพาะเรื่อง เช่น ความรู้เกี่ยวกับเครื่องยนต์ เป็นต้น

2. ทักษะ (Skill) คือ การฝึกฝนและปฏิบัติตามหลักการที่ได้เรียนรู้ สามารถพัฒนาจากพื้นฐานที่มีอยู่ และทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ และทักษะในการสื่อสารและแบ่งปันความรู้แก่ผู้อื่น เป็นต้น

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) คือ ความเชื่อและค่านิยมของบุคคลที่มีต่อตนเอง เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) คือ ลักษณะที่อธิบายถึงบุคลิกของบุคคล เช่น คนที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นคนที่คนอื่นไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการนำและสร้างสรรค์ทิศทางใหม่ ๆ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ / เจตคติ (Motives / attitude) คือ สิ่งกระตุ้นหรือแรงขับเคลื่อนภายใน ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างที่มุ่งสู่เป้าหมาย หรือประสบความสำเร็จ เป็นต้น

Rylatt and Lohan (1995) ได้เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ว่า องค์ประกอบของแต่ละสมรรถนะ ดังนี้

1. บทบาทหลัก (Key Role) อธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องและผูกพันในแต่ละบุคคลต่อการดำเนินการขององค์กร

2. หน่วยของสมรรถนะ (Unit of Competency) อธิบายเกี่ยวกับหน้าที่หลักหรือกลุ่มของทักษะของงานอย่างกว้าง ๆ

3. ส่วนประกอบของสมรรถนะ (Element of Competency) เป็นการอธิบายโดยละเอียดเพิ่มเติมจากหน่วยย่อย โดยกล่าวถึงการกระทำหรือการวัดผลที่แสดงให้เห็นซึ่งอาจเป็นรูปแบบของปัจจัยนำเข้า (Input) หรือผลลัพธ์ (Output)

4. เกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) เป็นระดับหรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้น เพื่อวัดผลการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนประกอบของสมรรถนะ ซึ่งจะต้อง

ระบุให้เชื่อมโยงกับความชัดเจนของผลสำเร็จของภารกิจหรือกิจกรรมที่บุคลากรต้องการทำให้เสร็จสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เงื่อนไข (Condition) เป็นความคาดหวังในการปฏิบัติงาน

6. คำแนะนำ (Evidence Guide) เป็นการอธิบายเนื้อหาและกลยุทธ์ในการประเมินสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยสมรรถนะ รวมถึงความสัมพันธ์กับหน่วยอื่น ๆ และให้คำแนะนำที่ชัดเจนเกี่ยวกับสมรรถนะที่ต้องการ อาจจะทำเป็นรูปแบบคู่มือหรือเอกสารประกอบ

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ได้เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1. แรงขับเคลื่อนภายใน (Motive) หมายถึง พลังภายในที่ตั้งอยู่ในส่วนลึกของบุคคล ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่นและทุ่มเท พลังภายในนี้สามารถมีเหตุปัจจัยหรือแรงบันดาลใจที่แตกต่างกันไป เช่น บางคนมีแรงจูงใจในการต่อสู้ชีวิตเพื่อลูก ในขณะที่บางคนมีแรงจูงใจในชีวิตเพื่อได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ฯลฯ แรงขับเคลื่อนภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสมรรถนะ เพราะมีบทบาทเด่นในการกำหนดทิศทางการทำงานของแต่ละบุคคล โดยที่แต่ละคนก็มีแรงขับเคลื่อนภายในที่ไม่เท่ากัน แต่อย่างไรก็ตามแรงขับเคลื่อนภายในนี้สามารถสร้างหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นได้

2. อุปนิสัย (Trait) หมายถึง ลักษณะนิสัยใจคอของบุคคลที่สะสมมาเรื่อย ๆ และเป็นสิ่งที่ค่อย ๆ กลายเป็นนิสัยประจำตัวของบุคคลโดยอัตโนมัติ เช่น นิสัยไม่โห่ร้ายหรือนิสัยใจอ่อน องค์ประกอบนี้มีส่วนสำคัญในการบริหารคน เนื่องจากมีความยากที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาได้ ดังนั้นจึงทำได้เพียงควบคุมหรือป้องกันไม่ให้มีโอกาสนำเอานิสัยที่ไม่ดีออกมาใช้เท่านั้น

3. การรับรู้ตนเอง (Self-Image) หมายถึง ความเชื่อและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งมีเป็นตัวกำหนดลักษณะพฤติกรรมของบุคคลว่าควรจะแสดงออกอย่างไร เช่น บางคนอาจเชื่อว่าตนเองไม่เก่ง จึงมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการไม่เชื่อมั่นในตนเอง หรือการดูถูกตนเอง เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบนี้อาจจะมีอยู่กับบุคคลมานาน แต่ก็พอที่จะสามารถปรับเปลี่ยนได้

4. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่คนมีอยู่ สามารถเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับงาน ความรู้ด้าน

กฎหมาย เป็นต้น สามารถที่จะเรียนรู้ได้หลากหลายวิธี และเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เนื่องจาก ความรู้มักเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการสะสมข้อมูลใหม่ ๆ อยู่เสมอ

5. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติหรือแสดง ความเชี่ยวชาญในเรื่องใด ๆ เช่น ทักษะในภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการทำงาน เนื่องจากบางงานต้องการทักษะเฉพาะด้านและการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะมักจะต้องใช้ เวลามากกว่าการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้

ชูชัย สมितिไกร (2550) ได้เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ว่า องค์ประกอบของ สมรรถนะมี 5 ด้าน ดังนี้

1. ตัวแบบสมรรถนะ (Competency Model) คือ การนำเอาวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ วัฒนธรรม และปัจจัยแวดล้อมมาเป็นตัวตั้งกรอบแนวคิดเพื่อเชื่อมโยงหลักการ และเหตุผลในการตั้งระบบสมรรถนะให้แก่หน่วยงาน ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ

2. ประเภทของสมรรถนะ (Competency Categories) มี 3 ประเภท ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก ตามสายงาน และตามบทบาท

3. ชื่อและนิยามของสมรรถนะ (Competency Name and Definition) สมรรถนะทุกด้านต้องมีคำนิยาม ความหมาย และชื่อเรียกที่ชัดเจน จะช่วยให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง เข้าใจได้ตรงกัน

4. ระดับความเชี่ยวชาญ (Proficiency Scale) คือระดับที่กำหนด สมรรถนะความสามารถของบุคคลในด้านต่าง ๆ ว่าในองค์กรบุคคลากรแต่ละตำแหน่ง หน้าที่ จะต้องมีความเชี่ยวชาญในระดับใด โดยทั่วไปจะมีการกำหนดระดับของพฤติกรรมอยู่ในช่วง 4-6 ระดับ

5. ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม (Behavioral Indicators) คือสิ่งที่บ่งบอกถึง ระดับของความเชี่ยวชาญหรือพฤติกรรมของบุคคลากรในองค์กรว่าอยู่ในระดับที่ต้องการหรือไม่

สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะจากนักวิชาการ เราสามารถ บอกได้ว่าสมรรถนะมีหลายองค์ประกอบ ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้เฉพาะด้านที่มีสาระสำคัญและ สามารถนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเจตคติ และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ รวมถึงมี คุณลักษณะเป็นผู้นำซึ่งทำให้บุคคลน่าเชื่อถือและได้รับการวางใจจากผู้อื่น

2.4 ประเภทของสมรรถนะ

ได้มีนักวิชาการนักการศึกษาได้อธิบายถึงสมรรถนะครู ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนด ความต้องการการพัฒนาสมรรถนะของครูและการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมจัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์นักวิชาการการศึกษา ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดสมรรถนะครูสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์สมรรถนะครูประกอบด้วยเจตคติ ค่านิยมความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษา จากแบบประเมินสมรรถนะและมาตรฐานของครูผู้สอนที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำไว้ได้แก่แบบ ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีและ เลื่อนวิทยฐานะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) มาตรฐานวิชาชีพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภารูปแบบสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สค.บศ.) นอกจากนี้ยังศึกษาจาก แนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่าสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานดังนี้สมรรถนะ หรือ competency มีความหมายรวม ๆ ว่าความสามารถขีดความสามารถหรือสมรรถภาพมักใช้กับคน และเครื่องจักร เครื่องยนต์ เช่น ครูคนนี้มี ความสามารถสูงในเรื่องการเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ ผู้บริหารยุคนี้วัดกันที่ขีดความสามารถหรือ รถยนต์คันนี้มีสมรรถนะเยี่ยมเรื่องเกาะถนน หรือ ตาลุงคนนั้นหมดสมรรถภาพทางเพศ เป็นต้น ดังนั้นสมรรถนะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน จึงหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการทำงานและเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของงานในองค์กรต่าง ๆ ได้ ดีกว่าระดับการศึกษาหรือเชาวน์ปัญญาของบุคคล ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือทรัพยากรบุคคลในปัจจุบันจึงเน้นการพัฒนาสมรรถนะเป็นฐาน (Competency Based Human Resource Development) ฉะนั้น ความสำเร็จของการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือ

ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ซึ่งขณะนี้ทาง ก.ค.ศ. ได้นำเอาสมรรถนะมาเป็นตัวตั้งในการประเมินครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ขอมีหรือขอเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะ ซึ่งการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีสมรรถนะที่ใช้ในการประเมินอยู่ 3 ประเภทคือ

1. สมรรถนะหลัก เป็นสิ่งที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนพึงมี เนื่องจากเป็นสมรรถนะพื้นฐาน ที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรในทุกตำแหน่งหน้าที่ประสบผลสำเร็จ มี 4 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย

1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การทำงานด้วยความมุ่งมั่น เพื่อให้ งานสำเร็จถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ มีแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ

1.2 การบริการที่ดี หมายถึง การบริการด้วยความตั้งใจ มีการพัฒนา และปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ เช่น ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น

1.3 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การศึกษา ค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งติดตาม พัฒนาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ

1.4 การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความร่วมมือ สนับสนุน การส่งเสริม และช่วยเหลือ การให้กำลังใจแก่สมาชิกในทีม มีความสัมพันธ์ที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามในทีมได้อย่างดี

2. สมรรถนะประจำสายงาน หมายถึงสมรรถนะเฉพาะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละตำแหน่ง เช่น ผู้บริหาร ครูและศึกษานิเทศก์ ทำให้สามารถปฏิบัติงานในสายงานนั้น ๆ ได้สำเร็จตามเป้าหมายซึ่งสมรรถนะประจำสายงานของครูนั้นมี 5 สมรรถนะ ประกอบด้วย

2.1 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ศักยภาพในการสร้างและพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระในเชิงลึก เทคนิค และกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล

2.2 การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่ผู้เรียน รวมถึงการส่งเสริมด้านทักษะชีวิต สุขภาวะอนามัย ความเป็นประชาธิปไตย ตลอดจนให้การดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน

2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน จัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำวิชาและชั้นเรียน

2.4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์การวิจัย หมายถึง ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และแยกแยะประเด็นต่าง ๆ เพื่อสรุปกฎเกณฑ์หลักการ รวมถึงการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

2.5 การสร้างความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนในการพัฒนาและปรับปรุงสถานะของชุมชนและโรงเรียน

3. สมรรถนะด้านวินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ประกอบด้วย

3.1 การมีวินัย ได้แก่ การควบคุมตนเอง การปฏิบัติตามกติกาสังคม

3.2 การประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดีทางกายทางวาจาทางใจ

3.3 การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

3.4 ความรัก ศรัทธาในวิชาชีพ

3.5 ความรับผิดชอบในวิชาชีพ

ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินครูและบุคลากรทางการศึกษาและในอนาคตอีกไม่นานนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องได้รับการประเมินเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งสมรรถนะ คือ สมรรถนะเฉพาะสาขาวิชา เช่น ครู วิทยาศาสตร์ครูคณิตศาสตร์ครูการงานอาชีพ ฯ จะมีสมรรถนะเฉพาะที่แตกต่างกัน การประเมินก็จะต่างกันด้วย ซึ่งขณะนี้ ก.ค.ศ. ได้จัดทำแล้วกำลังรอพิจารณาอนุมัติ

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2556) ได้แบ่งประเภทของสมรรถนะตามแหล่งที่มา ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies) เป็นความสามารถที่มีเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเท่านั้น เช่น ความสามารถในการวาดภาพของศิลปิน การแสดงกายกรรมของนักกีฬา นักประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ แหล่งนี้ ถือเป็นความสามารถเฉพาะตัวที่ยาก ต่อการเรียนรู้หรือลอกเลียนแบบได้

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Job Competencies) เป็นความสามารถที่มีเฉพาะ บุคคลที่ตำแหน่งหรือบทบาทนั้น ๆ ต้องการเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ เช่น ความสามารถในการเป็นผู้นำทีมงานของผู้บริหารตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงาน ความสามารถในการ วิเคราะห์วิจัยในตำแหน่งงานทางด้านวิชาการ เป็นความสามารถที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้

3. สมรรถนะประจำองค์การ (Organization Competencies) เป็นความสามารถที่เป็นลักษณะเฉพาะขององค์การที่มีส่วนทำให้องค์การนั้นไปสู่ความสำเร็จและเป็นผู้นำในด้านนั้น ๆ เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

จากการกำหนดสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะเป็นเรื่องสำคัญที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น 1.สมรรถนะหลัก 2. สมรรถนะประจำสายงาน และ 3. วินัยคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะประจำสายงานของครูข้อที่ 1 คือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

3.1 ความเป็นมาของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ชนาธิป พรกุล (2557) และ ทิศนา ขัมมณี (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยเป็นทฤษฎีที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทาง เซอร์ปัญญาของเพียร์เจต์ (Piaget) และวิกทอทสกี (Vygotsky) ซึ่งกล่าวถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าจะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ และจะเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงหรือสามารถสร้างความทรงจำระยะยาวได้เมื่อผู้เรียนเรียนรู้สิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง ซึ่งสมองของผู้เรียนจะมีการจัดระบบข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ผ่านทางกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) ตามทฤษฎีพัฒนาการทางเซอร์ปัญญาของเพียร์เจต์กล่าว คือ สมองของผู้เรียนจะทำการดูดซึมข้อมูลใหม่ (Assimilation) เมื่อข้อมูลเหล่านั้นสัมพันธ์กับองค์ความรู้เดิมหรือโครงสร้างทางปัญญาเดิม (Schema) แต่ถ้าข้อมูลใหม่ที่ได้รับไม่สัมพันธ์กับองค์ความรู้เดิม กล่าวคือ ข้อมูลใหม่นั้นทำให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยหรืออยู่ในสภาวะไม่สมดุล (Disequilibrium) สมองของผู้เรียนจะทำการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) ของตนให้เกิดสภาวะสมดุล (Equilibrium) ซึ่งการปรับ

โครงสร้างทางปัญญาใหม่อาจทำได้โดยการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมสอบถามผู้รู้หรือระลึกได้เอง จนเกิดความเข้าใจ แล้วสมองจะนำข้อมูลใหม่ที่ได้ไปเก็บไว้ในโครงสร้างทางปัญญาที่ได้รับการปรับแล้ว การเรียนของผู้เรียนแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละคนที่ทำให้การแปลความหมายของสิ่งเดียวกันสามารถแตกต่างกันได้

ทมนี้ สุขใส (2560) ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติในการหาความหมายและทำความเข้าใจด้วยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ โดยผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียนการโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินค่า กระบวนการเหล่านี้ผู้เรียนสามารถเพิ่มพูนและสร้างแนวคิดของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากวิธีการเรียน (Learning How to Learn) และมีทักษะเลือกรับข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยทั่วไปการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุกนิยมใช้ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem-based Learning) การศึกษากรณี (Case Study) และการจำลองสถานการณ์ (Simulations)

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2561) ได้สรุปแนวคิดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Learning เป็นการสอนที่สนับสนุนด้วยปรัชญา ทฤษฎี และแนวคิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) มีแนวคิดสำคัญมาจาก John Dewey ซึ่ง มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) มีอิสระ ในการคิดริเริ่ม ได้ลงมือทำ และได้เป็นองค์ความรู้เกิดขึ้น

2. ทฤษฎีสรุคนิยม (Constructivism) หรือที่รู้จักกันคือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎีในกลุ่มปัญญานิยม มีนักจิตวิทยาที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ เพียร์เจต์ (Piaget) และไวโกทสกี (Vygotsky) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการทางความคิด หรือกระบวนการทางสมองที่เกิดกับผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น (Actively Construct their knowledge) จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์รอบตัวมากกว่าการเป็นผู้รับความรู้ (Passively receiving knowledge)

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การเรียนรู้ กันของผู้ที่มีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน โดยแบ่งผู้เรียนเป็น

กลุ่มเล็ก ๆ แบบคณะ ความสามารถ คณะความสนใจ คณะความถนัด โดยทั่ว ๆ ไปมักแบ่งเป็นกลุ่มละ 4 คน ทุกคนในกลุ่มจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การเรียนในรูปแบบนี้เน้นให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อนหรือ เด็กที่เรียนช้าให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวคิดหรือมโนทัศน์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่ได้เป็นผู้รับข้อมูลหรือความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นฝ่ายรุก มีความตื่นตัวในการศึกษา หาความรู้ และสร้างความเข้าใจ เพื่อทำให้สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายต่อตนเอง สามารถนำไปประยุกต์และใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งกระบวนการสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเองต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active learning) ทั้งทางด้านสติปัญญา (intellectually active) กาย (physically active) สังคม (socially active) และอารมณ์ (emotionally active)

ธัญญา คุณสุข (2565) ได้สรุปแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกว่าเป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านทักษะการฟัง คิด อ่านและเขียน การแสดงความคิดเห็น โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ สร้างบรรยากาศในการเรียนที่สนุก และท้าทาย และผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยยึดองค์ความรู้เดิมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาอันนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผลสรุปจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกพบว่า 4 ตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ

1. การจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนศึกษา หาความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของตนเอง โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำ ชี้แนะ และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ สามารถตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียน การเลือกวิธีการ การแสวงหาความรู้ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ จากประสบการณ์และความเข้าใจของผู้เรียนเป็นฐาน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้พัฒนาความคิดที่เป็นเอกลักษณ์และสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีความเข้าใจเนื้อหาความรู้อย่างลึกซึ้ง มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยทักษะการคิด และวิธีการแก้ปัญหา

3. การเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติ หมายถึง การให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้าและฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ตามความสนใจและถนัดของตนเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมใน

กลุ่มและกระบวนการเรียนรู้ที่ผลักดันให้มีการอภิปรายและการสรุปความคิดรวบยอดร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเพื่อสร้างแรงจูงใจและการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเต็มที่และมีความหมาย

4. การมีทักษะการคิดแก้ปัญหาและการนำไปประยุกต์ใช้ หมายถึง การฝึกฝนทักษะให้ผู้เรียนสามารถคิดและพัฒนาตนเองผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดแก้ปัญหาจากฐานประสบการณ์เดิม ผู้เรียนจะมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการพัฒนากระบวนการคิด แก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาข้างต้น สรุปแนวคิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้ว่า ความสามารถของครูในการสร้างและนำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นความรู้และความคิดของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและมีคุณค่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ต้องมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นอิสระ โดยแบ่งองค์ประกอบเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.2 ความหมายของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

จรรยา พานิชย์ผลินไชย, 2559; เฉลิมพล สุปัญญาบุตร, 2563 ทิศนา แคมมณี, 2558; สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558; สุพิช ชัยมงคล (2556) ได้สรุปว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการแสดงออกในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียนผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติผ่าน การสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อแลกเปลี่ยนและสะท้อนผลการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2561) ได้สรุปว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กระตือรือร้น ผู้เรียนมีบทบาทหลัก มีส่วนร่วมตัดสินใจ มีปฏิสัมพันธ์ ตื่นตัวมีชีวิตชีวา ผู้สอนอำนวยความสะดวก โดยกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง คิดแก้ปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า วิจาร์ณ ตัดสินใจ ผู้สอนต้องมีบทบาทในการเร้าความสนใจ สร้างบรรยากาศการเรียน โดยใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ นักการศึกษา หลายคนแปลคำว่า Active Learning เป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น การเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้ที่กัมมันตการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ จะเป็นคำใดก็ตามก็หมายถึง Active Learning

ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง คุณลักษณะของครูผู้สอนในการจัดการ เรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และสอดคล้องกับ ความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง

วารินทร์พร พันเฟื่องฟู (2563) กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในฐานะครูวิชาชีพ ซึ่งเป็นความสามารถที่นักศึกษาครูจำเป็นต้องมีในการอบรม สั่งสอน และแนะนำกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและมีการแสดงออกที่ชัดเจนในการเรียนรู้ โดยการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ยังสร้างองค์ความรู้ผ่านการออกแบบและการจัดทำแผนการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อีกด้วย ทั้งนี้เป็นการสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยตรง ทั้งทางกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในชีวิตต่อไป การมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาวิชาชีพครูควรมีเพื่อการสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนในอนาคต

จากความหมายของนักวิชาการข้างต้น ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ความสามารถของครูในการสร้างและนำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นความรู้ และความคิดของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและมีคุณค่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ต้องมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ สร้างสรรค์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นอิสระ

3.3 ความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ได้มีนักวิชาการ อธิบายถึงความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545) ได้เสนอความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่าการมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนได้สำรวจสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สอนสามารถทำการประเมินผล ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ได้ตามเป้าหมาย

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2549) ได้เสนอความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า หากครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ก็จะสามารถทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กันและต่อเนื่องกับประสบการณ์ตรงสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่

ได้รับไปใช้ในชีวิตรจริงได้อย่างเหมาะสมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะเบี่ยงวินัยและมีความรับผิดชอบหน้าที่ด้วยตนเองรวมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ครูพึงมีเพื่อนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553) ได้เสนอความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ มีความตั้งใจ และเกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้น โดยการเรียนรู้จะไปสู่จุดหมายหรือความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของครู หากเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีความเหมาะสม ย่อมส่งผลดีต่อผู้เรียน ดังนี้

1. มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
2. เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้
3. เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้

วารสารศรีวิโรจน์ (2559) ได้เสนอความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง นั่นคือกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลต่อผู้เรียนดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจ สนุกสนาน ตื่นตัวในการเรียนมีการเคลื่อนไหว
2. เปิดโอกาสให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. ปลุกฝังความเป็นประชาธิปไตย การใช้ทักษะชีวิต
4. ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลตามศักยภาพและคุณลักษณะที่ดี
5. ส่งเสริมทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์การสื่อสาร การแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการ ฯลฯ

6. ฝึกการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้

ตลอดชีวิต

7. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน กับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

8. เข้าใจบทเรียนและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ระบุถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยมีคุณสมบัติ คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและกระทำ เพื่อให้พัฒนาความเชื่อมั่นและความสามารถในการตัดสินใจของตนเองได้ ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและใช้วิจารณญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรม มีโอกาสพัฒนาทักษะคิดเชิงวิจารณ์และการสร้างสรรค์ การส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม การทุ่มเทในการเรียนผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และเลือกเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตนเองจะมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น การสร้างการเรียนรู้ที่แยกตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ดังนั้น การเรียนรู้เชิงรุกส่งผลให้ผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถ มีแรงจูงใจในการเรียน และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยเป็นการปรับการเรียนและการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

กมลวรรณ แสนเสนาะ และ นันทิยา น้อยจันทร์ (2565) กล่าวว่า ความสำคัญของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิดและการลงมือปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดของตนเองให้เกิดทักษะกระบวนการคิดอย่างวิจารณญาณ วิเคราะห์ แก้ปัญหา ประเมินคุณค่า ตัดสินใจ และสร้างสรรค์ได้ มุ่งสร้างกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองของผู้เรียนที่มีความถนัดและความสนใจของผู้เรียนที่ต่างกัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ

สุจิตรา มุลอินทร์ และ ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2565) อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission , 2019: 4-5) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก มีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ช่วยส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียนการมีวิจารณญาณ การสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน

สนใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและในด้านครูผู้สอนในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่นักวิชาการนักรการศึกษาได้เสนอไว้ในข้างต้น สามารถสรุปว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องมีเพื่อที่จะได้จัดกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระทางความคิดพร้อมการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดของตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดี

3.4 องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ซึ่งแนวคิดที่สำคัญ มีดังนี้

Hammond and Baratz Snowden (2005) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน

ต้องเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงผู้เรียนในห้องเรียน รวมถึงความสามารถ, ความรู้, พฤติกรรม, และความต้องการทางการเรียนรู้ของนักเรียนและการเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนช่วยให้ครูสามารถปรับการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและสถานการณ์ของนักเรียนแต่ละคน

1. วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ควรจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักเรียนครูจะวางแผนการสอนที่มีโครงสร้างและกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจนการวางแผนนี้ควรเรียนรู้จากความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น

สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น
ในบรรยากาศการเรียนรู้การทำงานร่วมกันนี้ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะสังคมของนักเรียน

3. เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้

การเตรียมอุปกรณ์และสื่อการสอนที่จำเป็นสำหรับการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้ควรถูกเลือกและใช้งานอย่างเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกระบวนการการเรียนรู้

4. การประเมินการเรียนรู้

การประเมินเป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูและนักเรียนเข้าใจความคืบหน้าและความสำเร็จในการเรียนรู้การประเมินอาจเป็นการทดสอบ, การตรวจสอบงาน, การสัมภาษณ์, หรือวิธีการอื่นๆ ที่ช่วยให้ครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับการสอนต่อไป

Stacy Zeiger (2015) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ออกแบบการเรียนรู้การสอน

การออกแบบการเรียนรู้การสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูต้องทำเพื่อให้การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และตรงกับความต้องการของผู้เรียนและควรวางแผนหรือออกแบบบทเรียนโดยใช้วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะและความรู้

2. ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียนการสอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การใช้กลุ่มงาน, การสอนปฏิสัมพันธ์, และการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

3. การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียนรู้ครูควรใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการสอนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ ในการสอนครูอาจใช้คอมพิวเตอร์, โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์, หรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอน

4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

การประเมินเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูและผู้เรียนทราบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะในรายวิชาหรือการเรียนรู้หรือไม่ ครูควรใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมเพื่อวัดความคืบหน้าของผู้เรียน พร้อมนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงการสอนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดองค์ประกอบของ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ในองค์ประกอบนี้ เน้นไปที่กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนการสร้างหลักสูตรควรพิจารณาวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนควรให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลและความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณค่าและเหมาะสม

2. การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ องค์ประกอบนี้เน้นการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่เข้ากับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้การออกแบบควรเป็นระบบและมีโครงสร้างที่ชัดเจน เพื่อให้การเรียนการสอนมีความเป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้

3. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในองค์ประกอบนี้ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่มีการใส่ใจและเน้นผู้เรียนซึ่งครูควรใช้กลยุทธ์การสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเข้าสู่กระบวนการการเรียนรู้อย่างเต็มที่

4. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เน้นการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการสอนครูควรเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในองค์ประกอบสุดท้าย เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนการประเมินควรทำเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าและความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อใช้ในการปรับปรุงการสอนต่อไป

ชนากานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) ได้กำหนดองค์ประกอบของ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ออกแบบการสอน ทั้งเนื้อหา และวิธีการ

1.1 เน้นการออกแบบการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน

1.2 วางแผนการสอนที่มีโครงสร้างและกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจและเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียน

2. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าใจ

2.1 การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องเรียนที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นการเรียนรู้

2.2 สร้างบรรยากาศที่น่าสนใจและสนุกสนานเพื่อให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนและให้ความสำคัญกับความต้องการและสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

3.2 ใช้กลยุทธ์การสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ส่วนบุคคลและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้

4. เลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.1 การเลือกและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในกระบวนการการสอน

4.2 ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการสอนเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน

5. สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5.1 ในองค์ประกอบสุดท้าย เน้นการสังเกตและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5.2 ครูควรใช้การประเมินเพื่อติดตามความคืบหน้าและปรับปรุงการสอนต่อไปเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน

สุพิษ ชัยมงคล (2556) ได้กล่าวถึงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักสำคัญ ได้แก่

1. การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความสามารถของครูผู้สอนในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้

เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และควรรวมคำนึงถึงความต้องการและความสามารถของผู้เรียนในกระบวนการออกแบบเหล่านี้

2. การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การที่ครูสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยการสนับสนุนและสร้างกิจกรรมที่เน้นการคิดและการลงมือปฏิบัติตามหลักการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3. การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการที่ครูหรือผู้สอนนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการสอนและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มคุณค่าและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในสถานการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ได้

4. การวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงรุกในสถานการณ์การสอนและการเรียนรู้จริง ๆ ที่ส่งผลให้ครูและผู้เรียนสามารถปรับปรุงและปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อวัดความคืบหน้าและประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้นั้นในสถานการณ์จริง

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ (2560) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ

1. วิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและออกแบบการเรียนรู้
2. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. มีความสามารถในการใช้ สื่อ เทคโนโลยี
4. การประเมินผลการเรียนการสอน
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้

สุนทร สองเมืองหนู (2562) ได้กำหนดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูโดยสังเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกตามหลักวิธีสังเคราะห์ที่ได้ 6 ด้านได้แก่

1. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
2. จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (Learner Centered Learning)
3. การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนจัดการข้อมูล ข่าวสาร

(Information Activities Learning)

1. การจัดการ กระบวนการคิดและแก้ปัญหา (Solving

Problems Learning)

2. การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Practical

Evaluation Learning)

3. ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา (Activities all

Time Learning)

เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562) ได้พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการออกแบบบทเรียนและการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนแต่ละคนและการออกแบบควรรู้ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. การใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยี หมายถึง การจัดการเรียนรู้สามารถในการใช้และนำเทคโนโลยีและสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นส่วนสำคัญ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดระดับสูงและปฏิบัติ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสร้าง การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงและครูควรสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

4. การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้การประเมินการ ปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rrubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

อิทธิกร ทาแกง (2564) ได้สรุปองค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงรุกมี 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic Element)

1.1 การพูดและการฟัง (talking and listening)

1.2 การเขียน (writing)

1.3 การอ่าน (reading)

- 1.4 การสะท้อนความคิด (reflecting)
2. กลวิธีในการเรียนรู้ (Learning Strategies)
 - 2.1 กลุ่มขนาดเล็ก (small groups)
 - 2.2 การทำงานร่วมกัน (cooperation work)
 - 2.3 กรณีศึกษา (case studies)
 - 2.4 สถานการณ์จำลอง (simulations)
 - 2.5 การอภิปราย (discussion)
 - 2.6 การแก้ปัญหา (problem solving)
 - 2.7 การเขียนบทความ (journal writing)
3. ทรัพยากรทางการสอน (Teaching Resources)
 - 3.1 การอ่าน (reading)
 - 3.2 การกำหนดการบ้าน (homework assignments)
 - 3.3 วิทยากรภายนอก (outside speakers)
 - 3.4 การใช้เทคโนโลยีในการสอน (teaching technology)
 - 3.5 การเตรียมอุปกรณ์การศึกษา (prepared educational materials)
 - 3.6 โทรทัศน์ทางการศึกษา (Commercial and educational television)

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้สรุปองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้

หมายถึง กระบวนการศึกษา ทำความเข้าใจในหลักสูตรมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ การศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ กำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ และระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม การกำหนดเทคนิคการเรียน การสอน สื่อการสอนที่เหมาะสม การสร้างเครื่องมือการวัดและแนวทางการวัด และประเมินผลการ เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หมายถึง กระบวนการ จัดประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนทั้งระดับบุคคลและกลุ่ม ที่เน้นความต้องการหรือความสนใจ สร้างการมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและ ประเมิน พัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

3. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

หมายถึง กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ จุดประสงค์ การเรียนรู้ คุณลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการคิดและสร้างสื่อการเรียนรู้ โดย คำนึงถึงคุณภาพทั้งเวลาและ งบประมาณ การ สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ ขนาดของผู้เรียน ความน่าสนใจ ความยากง่าย สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ตลอดจนการเก็บรักษาและบำรุงรักษาที่สะดวกต่อการใช้งาน นำผลการประเมินประสิทธิภาพสื่อ การเรียนการสอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป

4. การวัดและประเมินผล

หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ ขอบเขตคุณลักษณะและวิธีการที่ต้องการวัดตามจุดประสงค์ให้ สอดคล้องกับสมรรถนะ คุณลักษณะที่ต้องการวัดตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ การ สร้างเครื่องมือวัดและเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย การวิเคราะห์ผลการ วัดและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) ได้สรุปว่า องค์ประกอบสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มี 4 ด้าน คือ

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนและ ออกแบบกรอบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา รวมถึงการกำหนด วัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ หมายถึง การสนับสนุนและสร้างโอกาสให้นักเรียนทดลองคิดและปฏิบัติตามหลักการ การจัดการ เรียนรู้เชิงรุกและกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการทำโครงการ.

3. การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างและนำเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้มาช่วยในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น วิดีโอการสอน แอปพลิเคชันการเรียนรู้ และเกมการเรียนรู้

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึงการใช้ เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินความคืบหน้าผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อปรับปรุง กระบวนการสอนต่อไป

ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์แนวคิดองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

องค์ประกอบ	นักวิชาการ										รวม
	Hammond and Baratz Snowden (2005)	Stacy Zeiger (2016)	สำนักงาน คณะกรรมการ ชำนานต์ สุวรรณ ทรัพย์ (2555)	สุพิศ ชัยมงคล (2556)	อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ (2560)	สุนทร ทองเมืองหนู และคณะ (2562)	เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2563)	อิทธิกร ทานง (2564)	ศักดิ์เรณิทร์ นิลรัตน์ ศิริ (2563)	กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565)	
1.เข้าใจธรรมชาติผู้เรียน	✓										1
2.วางแผนการจัดการ เรียนรู้ที่เหมาะสม	✓										1
3.จัดการเรียนรู้ผ่าน กระบวนการคิดและการ ลงมือปฏิบัติ	✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓	6
4.เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการเรียนรู้	✓										1
5.การประเมินการเรียนรู้ ของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	9
6.การออกแบบการเรียน การสอน		✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	7
7.ใช้วิธีการสอนที่ ตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้		✓		✓			✓	✓			4
8.การใช้เทคโนโลยีเป็น สื่อในการสอน		✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	7
9.จัดสิ่งแวดล้อมและ บรรยากาศที่ปลูกหัวใจ				✓		✓					2
10.สังเกตและประเมิน พัฒนาการของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง			✓								1
11.วิเคราะห์ศักยภาพ ของผู้เรียนและออกแบบ การเรียนรู้					✓						1
12.การวิจัยเพื่อพัฒนา สื่อและการเรียนรู้					✓						1

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นักวิชาการ	รวม
13. จัดกระบวนการคิด และแก้ปัญหา	Hammond and Baratz Snowden (2005) Stacy Zeiger (2015) สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ชนกานต์ สุวรรณ ทรัพย์ (2555) สุพิน ชัยมงคล (2556) อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ (2560) สุนทร สองเมืองหนู และคณะ (2562) เฉลิมพล สุปัญญบุตร (2563) อิทธิกร ทาแกง (2564) ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ ศิริ (2563) กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565)	1
14. ปัจจัยพื้นฐาน		1
15. กลวิธีในการเรียนรู้		1
16. ทฤษฎีทางการ สอน		1
17. การสร้างและพัฒนา หลักสูตร	✓	1

จากตาราง 2 การแสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูข้างต้น ผู้วิจัยพิจารณาเลือกใช้กรอบแนวคิดสำหรับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูของ Stacy Zeiger (2015) มาเป็นหลักและ กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) เนื่องจากผู้วิจัยได้เทียบเคียงองค์ประกอบแต่ละด้านกับนักวิชาการท่านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว พบว่ามีความสมบูรณ์ครบถ้วน และมีความสอดคล้องกับบริบทด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา โดยองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1. ออกแบบการเรียนการสอน 2. ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ 3. การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน 4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีสนับสนุนดังนี้

จากองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูทั้ง 5 ด้านมีแนวคิดสนับสนุนในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ความหมายขององค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

1. การออกแบบการเรียนการสอน

1.1 Stacy Zeiger (2015) อธิบายว่า กระบวนการสำคัญที่ครูต้องทำให้การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และตรงกับความต้องการของผู้เรียนและควร

วางแผนหรือออกแบบบทเรียนโดยใช้วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะและความรู้

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) อธิบายว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เข้ากับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้การออกแบบควรเป็นระบบและมีโครงสร้างที่ชัดเจน เพื่อให้การเรียนการสอนมีความเป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้

1.3 ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) เสนอไว้ว่าเป็น การออกแบบการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน มีการวางแผนที่มีโครงสร้างและกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจ และเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 สุพิษ ชัยมงคล (2556) เสนอไว้ว่าเป็นความสามารถของครูผู้สอนในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และควรคำนึงถึงความต้องการและความสามารถของผู้เรียนในกระบวนการออกแบบเหล่านี้

1.5 เฉลิมพล สุบัญญัติ (2563) อธิบายว่าเป็นความสามารถในการออกแบบบทเรียนและการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนแต่ละคนและการออกแบบควรให้ความสำคัญถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

1.6 ศักนรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) อธิบายว่ากระบวนการศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตร มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ การศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ กำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ และระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม การกำหนดเทคนิคการเรียน การสอน สื่อการสอนที่เหมาะสม การสร้างเครื่องมือการวัดและแนวทางการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

1.7 กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) เสนอไว้ว่าเป็นการวางแผนและออกแบบกรอบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา รวมถึงการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2. ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

2.1 Stacy Zeiger (2015) เสนอไว้ว่าเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียนการสอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การใช้กลุ่มงาน, การสอนปฏิสัมพันธ์, และการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

2.2 ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) เสนอไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้รับความต้องการและสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ จากการใช้กลยุทธ์การสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ส่วนบุคคลและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้

2.3 เฉลิมพล สุบัญญัติ (2563) ได้กล่าวไว้ว่าเป็นการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสร้าง การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงและควรควรสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

3. การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน

3.1 Stacy Zeiger (2015) ได้อธิบายว่า เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและการเรียนรู้ควรใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อการสอนเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ ในการสอนครูอาจใช้คอมพิวเตอร์, โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์, หรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอน

3.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่าคือการเน้นการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการสอนครูควรเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) อธิบายไว้ว่าเป็นการเลือกและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในกระบวนการสอนหรือผลิตสื่อการสอนเพื่อสนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน

3.4 สุพิช ชัยมงคล (2556) กล่าวว่าไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ครูหรือผู้สอนนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการสอนและการเรียนรู้เพื่อเพิ่มคุณค่าและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในสถานการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ได้

3.5 กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) อธิบายไว้ว่าเป็นการสร้างและนำเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้มาช่วยในกระบวนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น วีดีโอการสอน แอปพลิเคชันการเรียนรู้ และเกมการเรียนรู้

4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.1 Stacy Zeiger (2015) อธิบายไว้ว่าเป็น การประเมินเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูและผู้เรียนทราบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะในรายวิชาหรือการ

เรียนรู้หรือไม่ควรควรใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมเพื่อวัดความคืบหน้าของผู้เรียน พร้อมนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงการสอนต่อไป

4.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) อธิบายว่าการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในองค์ประกอบสุดท้าย เน้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนการประเมินควรทำเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าและความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อใช้ในการปรับปรุงการสอนต่อไป

4.3 สุพิช ชัยมงคล (2556) อธิบายว่าเป็นกระบวนการใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงรุกในสถานการณ์การสอนและการเรียนรู้จริง ๆ ที่ส่งผลให้ครูและผู้เรียนสามารถปรับปรุงและปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อวัดความคืบหน้าและประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้นั้นในสถานการณ์จริง

4.4 เฉลิมพล สุบัญญัติ (2563) กล่าวไว้ว่าเป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน จึงควรใช้การประเมินการ ปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

4.5 ศักนรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) กล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ ขอบเขตคุณลักษณะและวิธีการที่ต้องการวัดตามจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับสมรรถนะ คุณลักษณะที่ต้องการวัดตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย การวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

4.6 กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) อธิบายว่าเป็นการใช้เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินความคืบหน้าผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อปรับปรุงกระบวนการสอนต่อไป

5. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

5.1 กานต์สินี วิเศษสมบัติ (2565) อธิบายว่าเป็นการสนับสนุนและสร้างโอกาสให้นักเรียนทดลองคิดและปฏิบัติตามหลักการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการทำโครงการ

5.2 Hammond and Baratz Snowden (2005) ได้กล่าวไว้ว่าควรจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักเรียน วางแผนการสอนที่มีโครงสร้างและกำหนดเป้าหมาย การเรียนรู้ที่ชัดเจนการวางแผนนี้ควรเรียนรู้จากความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

5.3 สุพิช ชัยมงคล (2556) ได้อธิบายไว้ว่าเป็นการที่ครูสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยการสนับสนุนและสร้างกิจกรรมที่เน้นการคิดและการลงมือปฏิบัติตามหลักการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5.4 เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2563) กล่าวไว้ว่าเป็นการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสร้าง การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงและควรสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้สรุปว่าองค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยการวางแผนที่ชัดเจนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาเสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียนในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติตามหลักการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก นอกจากนี้ยังมีการประเมินความคืบหน้าของผู้เรียนในทุกๆ กิจกรรมเพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้ต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี มีนักวิชาการได้อธิบายถึงตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดย เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland, 1973) ได้อธิบายสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ บุคลิกที่ซ่อนในแต่ละบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ และ เดวิด แมคเคลแลนด์ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า สมรรถนะ เป็นสิ่งที่ประกอบจากทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self - Concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) และแรงจูงใจ (Motive) ในขณะเดียวกัน สเปนเซอร์ (Spencer, 1993) ได้อธิบายไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม และกรูณา โทซาลี (2560) ได้สรุปความหมายว่า สมรรถนะ (Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรกำหนดเอาไว้ โดย

พฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดและสังเกตได้ว่า บุคคลนั้นเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่โดดเด่นในองค์กร ซึ่งคุณลักษณะที่กล่าวมานั้นจะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

นอกจากนั้น สุพิษ ชัยมงคล (2556) ได้อธิบายว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะครูเปรียบเสมือนจักรกลสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา แต่การจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน ยังคงจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายความรู้เป็นส่วนใหญ่ (Passive Learning) โดยครูมีสัดส่วนของการปฏิบัติกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้นั้นมากกว่า การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ของครูยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หรือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายพร้อมลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง และ (ประภัสรา โคตะขุน, 2554) ได้อธิบายอีกว่า การจัดการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้นั้นองค์ประกอบสำคัญนอกจากผู้เรียนแล้วคือ “ครูผู้สอน” มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และมีทักษะการสอนแบบ Active Learning ดังนั้น (มานิตย์ นาคเมือง, 2552) จึงได้สรุปว่า ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีสมรรถนะ โดยการเป็นครูมืออาชีพ มีหลักการ มีอุดมการณ์ มีใจรักในการสอน ใฝ่หาความรู้ สร้างความรู้จากความเป็นจริง หากครูขาดการพัฒนาตนเองย่อมไม่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานบรรลุตามเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาได้ นอกจากนี้ กรอุณา โกชาลี, 2560 ได้อธิบายอีกว่า ครูต้องเป็นผู้มีสมรรถนะ เป็นครูที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานด้วย เพราะครูเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ เป็นบุคลากรสำคัญที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข และในการจัดการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 นั้น ควรเน้นการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่สำคัญ อาทิ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมทักษะชีวิตและอาชีพทักษะด้านสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่และต้องคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน (ณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น, 2565)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (จรรยา พานิชย์ผลินไชย, 2559; เฉลิมพล สุบัญญัติบุตร, 2563; ทิศนา ข้ามมณี, 2558; สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558; สุพิษ ชัยมงคล, 2556)) ได้สรุปว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการแสดงออกในการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการคิด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สะท้อนผลของการ

เรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2561) ได้สรุปว่า การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กระตือรือร้นซึ่งผู้เรียนมีบทบาทหลัก มีส่วนร่วมตัดสินใจ มีปฏิสัมพันธ์ ตื่นตัวมีชีวิตชีวาที่มีผู้สอนอำนวยความสะดวกโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง คิดแก้ปัญหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า วิจักษ์และตัดสินใจ ผู้สอนต้องมีบทบาทในการเฝ้าความสนใจพร้อมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันตามสถานการณ์

นอกจากนั้น จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีข้อค้นพบว่า มีตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์กับการมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นลักษณะเฉพาะหรือเป็นคุณสมบัติของบุคคล บุคลากรครูที่เกิดจากวัยวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์ การศึกษาอบรม ความสนใจ และความสามารถในการเรียนรู้ มาผสมผสานกันทำให้บุคลากรครูเป็นผู้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาโดยเลือกศึกษา คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การฝึกอบรมการฝึกอบรมใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ ทศนคติต่อวิชาชีพ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีจากนักวิชาการในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1.1 ระดับการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า สังคมไทยเห็นความสำคัญของการศึกษาและเชื่อว่าการศึกษาคือปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของบุคลากรหรือผู้บริหาร จากการศึกษาวิจัยของ กรุณา โถชาติ (2560) พบว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครู เนื่องมาจากองค์การหรือหน่วยงานที่มีบุคลากรหรือครูซึ่งมีคุณสมบัติส่วนบุคคลพร้อมทั้งคุณวุฒิ ความรู้ ประสบการณ์ ย่อมเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา กอนพอง (2550) พบว่า ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรสังเกตได้ที่สามารถวัดภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ดังนั้นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีโอกาสประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของสังคม

มากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และจะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณ

4.1.2 ประสบการณ์การทำงาน

บุคลากรขององค์กรที่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเกิดจากการมีประสบการณ์ในการทำงานซึ่งบุคลากรอาจมีประสบการณ์ในการทำงานมาหลายแห่งโดยไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการทำงานเสมอไป และบุคลากรที่ผ่านการทำงานอาจจะได้รับประสบการณ์จากการทำงานไม่เท่าเทียมกัน ประสบการณ์การทำงานมักจะสอดคล้องกับอายุของบุคลากรเนื่องจากบุคลากรที่มีอายุมากก็จะมีประสบการณ์ในการทำงานมาก กรูณา โถชาลี (2560) และจากการศึกษางานวิจัยของ สวรรยา ธีรวิทย์ทางกูร (2546) พบว่า ประสบการณ์ของผู้บริหารส่งผลต่อความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร

4.1.3 ประสบการณ์การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาความรู้ทักษะและเจตคติ โดยการได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความรู้ทักษะและเจตคติที่ดีจนเกิดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อสมรรถนะที่ดี (ฉัตรชัย หวังมีจมี และ องอาจ นัยพัฒน์, 2560 อ่างอิงใน ณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น, 2565) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ให้ความหมาย ของการศึกษารวมว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานของบุคลากรหรือผู้บริหารขององค์กร โดยวิธีการเข้ารับการศึกษาประชุมอบรมหรือวิธีการต่างๆโดยวัดจากจำนวนชั่วโมงของการประชุมอบรมสัมมนา ดังนั้นประสบการณ์ในการศึกษาอบรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ อานุชา กอนพวง, 2550 พบว่า การศึกษาอบรมเป็นหนึ่งในตัวแปรสังเกตได้ที่สามารถวัดภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของการศึกษา จากงานวิจัยของ สวรรยา ธีรวิทย์ทางกูร (2546) พบว่า การฝึกอบรมส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในขณะเดียวกัน (พัชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์, 2561 อ่างอิงใน สวรรยา ตาขำ, อนุภูมิ คำยัง และจุฑามาส ศรีจำนงค์, 2563) สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณอีกสิ่งสำคัญคือ ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดีเป็นการนำโลกของโรงเรียนเข้าสู่โลกของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิช ชัยมงคล, 2556 จากการศึกษา

งานวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสรุปสามารถสรุปในเบื้องต้นได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้ 1. ระดับการศึกษา 2. ประสบการณ์การทำงาน 3. ประสบการณ์การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4.2 ปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ปัจจัยการบริหารวิชาการ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี มีนักวิชาการได้อธิบายถึงปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ซึ่ง McClelland (1973) ได้อธิบายว่า สมรรถนะ หมายถึง บุคลิกที่ซ่อนในแต่ละบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ ซึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความรู้ (Knowledge) ที่มีเฉพาะด้านของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอนการบริหารจัดการด้านวิชาการ เป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ในขณะที่ ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้อธิบายไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากความรู้ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่น และนำไปสู่การทำงานที่มีผลการปฏิบัติงานดีและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ธนัญญา คุณสุข (2565) อธิบายว่า หากต้องการให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนประสบความสำเร็จ งานบริหารวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่สำคัญมากที่สุดในโรงเรียน ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ขณะเดียวกันจากการทบทวนงานวิจัยของ ธนัญญา คุณสุข (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีและการนิเทศการศึกษา จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา

4.2.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ

เสาวภา นิสกโกมล (2558) นิยามการบริหารวิชาการว่า เป็นการจัดการทุกด้านของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการสอนให้มีผลลัพธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับผู้เรียน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554) นิยามการบริหารงานวิชาการว่า เป็นการบริหารทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2554) นิยามการบริหารงานวิชาการว่า เป็นการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ดำเนินงานโดยผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ครูในโรงเรียนได้ยึดถือและปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย มีความเข้าใจในหลักสูตร สามารถใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสม การดำเนินการโครงการสอน การบันทึกข้อมูลการสอน และการจัดการตารางสอน การใช้เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนสามารถวัดผลและประเมินสภาพจริงได้

อาจารย์ สุวัฒน์พงษ์ (2558) นิยามการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารทุกกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน รวมถึงพัฒนาวิชาชีพของครู เพื่อให้ประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีมากยิ่งขึ้น

ฟราย เคเทอร์ริดจ์ และมาร์แชล (Fry, Ketteridge and Marshall. 2009) นิยามการบริหารงานวิชาการว่า เป็นการกำหนดปรัชญาทางการศึกษาที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสม รวมถึงการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังรวมถึงการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการจัดทำโครงการทางการศึกษา

เซอร์จิโอวานนี และคณะ (Sergiovanni and others, 2004) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการกำหนดปรัชญาการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการจัดทำโครงการต่าง ๆ

กรรณา โถชาติ (2560) ได้สรุปว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานภายในโรงเรียน รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรและนำไปใช้งาน การจัดทำวัสดุประกอบหลักสูตร การวัดและประเมินผล สื่อที่ใช้การสอน การประกันคุณภาพ งานห้องสมุด การนิเทศภายใน และฝึกอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา คือกระบวนการในการนำระบบการเรียนรู้และการสอนไปในทิศทางที่

เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างมีวิสัยทัศน์ การตัดสินใจที่ครอบคลุมและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียนและบุคลากรที่สถานศึกษา

4.2.2 ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

มิลเลอร์ (Miller. 1995) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสถานศึกษา โดยมีการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการวัดผล เพื่อติดตามการเรียนรู้ของครูและนักเรียน การจัดการบริหารในการสอนเป็นหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนซึ่งควรจะไม่ถูกละเลย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดและถือเป็นหัวใจของการศึกษา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และทำความเข้าใจในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การวัดและประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จีระวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2553) ได้ระบุถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เนื่องจากทุกสถานศึกษามีจุดมุ่งหมายให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งหมด งานวิชาการครอบคลุมทุกกิจกรรมทั้งงานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ การสร้างแบบเรียน สื่อที่ใช้ในการสอน งานวางแผนการศึกษา การวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา และจัดอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่ถูกกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวว่างานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ และเป็นงานหลักของสถานศึกษา งานด้านอื่น ๆ จึงมีลักษณะเป็นงานที่มาสนับสนุนให้งานวิชาการมีคุณภาพ เช่น การสนับสนุนในด้านพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และความชำนาญทางเลข เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

สุดหทัย ดาราพงษ์ (2555) ได้ระบุถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานที่มีความสำคัญสูงสุด ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก โดยจะใช้เวลาในการบริหารมากกว่างานในส่วนอื่น สำหรับงานด้านอื่นจะช่วยสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย อีกทั้งยังเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนแสดงถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ด้วย

พนัส ด้วงเอก (2555) ได้ระบุถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นอันดับแรกของสถานศึกษาในบรรดางานทั้งหมด 4 งาน และเป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร โดยเชื่อว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา คือ นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามที่ชาติต้องการ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศรุต บุญโนนแต่ และคณะ (2558) ได้เน้นถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กรุณา โถชาติ (2560) ได้สรุปว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่สำคัญมากที่สุด โดยทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมีส่วนร่วมและให้ความสนใจในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรฐานการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด

มูนา จารง (2560) ได้ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดลำดับความสำคัญให้กับภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก ซึ่งงานด้านอื่นๆ จะเป็นงานที่สนับสนุนการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน ควบคุมบังคับบัญชา การวินิจฉัยสั่งการ และการมอบหมายงานให้เหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

พงสกร อุดลพิทยากรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2561) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

จากความสำคัญดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารวิชาการในสถานศึกษา คือการช่วยให้สถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน และให้ทรัพยากรและแผนการที่เหมาะสมเพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองตามเวลาและความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

4.2.3 หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เทคนิควิธีการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้โดยอาศัยหลักการและกระบวนการ การบริหารงาน วิชาการ นับเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการบริหารการศึกษาหลายท่านได้ให้ ทรรศนะเกี่ยวกับหลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ(2550) กล่าวว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งซึ่งเรียกว่าธรรมมาภิบาลมาบูรณา การ กับการดำเนินงานในด้านต่างๆ การบริหารงานวิชาการก็ต้องมีหลักธรรมมาภิบาล คือ

1. หลักความคุ้มค่า คือการให้ผลผลิตคุ้มค่าแก่การลงทุน นั้น

คือ ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร ไม่ลาออกกลางคัน ไม่เรียนเกินเวลา และซ้ำกว่ากำหนด

2. หลักนิติธรรม หมายถึง ความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับทุกคน ต้องปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 37-38) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการใน เชิงพัฒนา ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. หลักสูตร ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา พร้อมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในรายวิชา นั้นๆ

2. แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบตรวจสอบดูเนื้อหาว่า สอดคล้องกับ หลักสูตรเพียงใด การเพิ่มเติมเนื้อหากระทำโดยผู้สอนตามความเหมาะสมกับยุค สมัยนั้นๆ

3. ประมวลการสอน ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หากใน สถานศึกษานั้นๆ ไม่มีประมวลการสอน ก็จะได้จัดทำขึ้นให้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

4. ข้อสอบวิชาต่างๆ ต้องออกให้ครอบคลุมเนื้อหาและ สอดคล้องกับความ ต้องการของหลักสูตรเป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างครบถ้วน

5. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สำหรับหลักสูตรเมื่อใช้ไประยะ หนึ่งก็จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันสมัยอยู่เสมอหรืออาจปรับปรุงอยู่ ตลอดเวลาก็ได้

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย ให้ความรู้และแนวทางในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมวิชาการ

7. ครูคณาจารย์ในสถานศึกษา ได้ผลัดเปลี่ยนกันบรรยายพิเศษ เป็นครั้งคราว เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พิเศษเพิ่มเติม

8. จัดให้มีการวิเคราะห์ผลการสอบ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน

9. ส่งเสริมการอ่านหนังสือของผู้สอน เนื่องด้วยเวลาเปลี่ยนไป วิชาการต่างๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้งบประมาณส่วนหนึ่งมาใช้ในการจัดซื้อหนังสือ และตารางเรียนเข้าห้องสมุด

10. จัดประชุมวิชาการของคณะครูเพื่ออภิปรายปัญหาการเรียนการสอนร่วมกัน

11. ผู้บริหารควรไปเยี่ยมห้องเรียน ในขณะที่ครูกำลังทำการสอน และควรทำเป็นประจำ

12. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญผู้สอนที่มีประสบการณ์สูงได้เข้าไปเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อแนะนำการสอนให้กับผู้สอนใหม่ๆ

13. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรสาธิตการสอนด้วยตนเองแต่พยายามให้ผู้สอน เห็นวิธีการที่ดีๆจากผู้สอนคนอื่นๆ

14. เมื่อหยุดเรียนปลายภาคเรียน ควรมีการสัมมนาผู้สอนและควรเรียนเชิญ ผู้สอนในสถานศึกษาอื่นๆ เข้าร่วมตามความเหมาะสม

15. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งครูผู้สอนไปร่วมประชุม และอบรมทางการ สอนตามที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น

จรุณี แก้วเอี่ยม (2556) กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักในการทำงานโดยเฉพาะหลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ 3 ประการ ดังนี้

หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ มีเป้าหมายที่เป็นตัวชี้วัด คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ บุคลากร และการยอมรับจากสังคม โดยอาศัยกระบวนการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ หรือที่เรียกว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปรับปรุงคุณภาพของการบริหารงาน โดยทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และปรับปรุง ซึ่งลักษณะของงานวิชาการอาจจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการวิชาการที่มีผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านมาร่วมตัวกัน เนื่องจากการบริหารวิชาการผู้บริหารไม่สามารถทำคนเดียวได้ การร่วมมือนี้จะมีลักษณะ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ด้วยเหตุปัจจัยนี้จึงสรุปเป็นหลักการ 3 องค์ประกอบ (3 -E's) ได้แก่

1. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การกำหนดแผนขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติ ให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นกระบวนการ (Process) ระหว่างขั้นตอนปฏิบัติสามารถแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาเทคนิค ให้เกิดเป็นกลยุทธ์ใหม่ๆ ที่สอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

2. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การได้มาซึ่งผลลัพธ์และผลผลิต (Output) ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ อาจจะเป็นค่าที่มักปรากฏควบคู่กันคือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยขยายความได้ว่าผลผลิตตามจุดมุ่งหมายที่ได้ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ และทักษะความรู้ความสามารถที่เพิ่มขึ้น

3. หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การบริหารทรัพยากรการลงทุน เช่น ต้นทุน เวลา และแรงงานให้น้อยที่สุด แต่ให้ผลผลิตได้ตามเป้าหมาย ดังนั้นทางวิชาการควรคำนึงถึงหลักการเดียวกัน โดยอาศัยการบริหารวิชาการด้วยหลักประหยัดทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการบริหารเวลาด้วย

หลักการความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง กรอบและแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาและบริหารงานทางวิชาการ เช่น หลักการพัฒนหลักสูตร การเรียนรู้ การสอน การวัดผล และการนิเทศศึกษาและวิจัย เป็นต้น การบริหารงานวิชาการต้องนำหลักการเหล่านี้มาปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการของศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชา เพื่อผลลัพธ์ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายทางวิชาการในระดับที่สูงขึ้น

มูนา จารง (2560) ได้สรุปว่า หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติงานวิชาการบรรลุสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารจึงควรใช้ทั้งหลักการประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้คำนึงถึงผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก อีกทั้งบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการบริหาร ควรสร้างการมีส่วนร่วมของทุกคนในกระบวนการบริหาร โดยให้การสนับสนุนส่งเสริม ดูแลและเอาใจใส่ อย่างยุติธรรมและเสมอภาค

4.2.4 องค์ประกอบของขบข่ายงานวิชาการ

ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีการกำหนด ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนั้นนักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 9 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553) คือ

- 1) ด้านการบริหารวิชาการ
- 2) ด้านการบริหารงบประมาณ
- 3) ด้านการบริหารงานบุคคล
- 4) ด้านการบริหารทั่วไป

คิมบร็อก และนันเนอรี (Kimbrough and Nunnery. 1998) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ผู้บริหารควรมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่แตกต่างกัน เพื่อให้สามารถดำเนินการจัดหลักสูตรประเภทต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการจัดหาและเอกสารคู่มือการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานของครูในชั้นเรียน

2. งานการเรียนการสอน (การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน) ประกอบด้วย การจัดทำแผนการสอนและการบันทึก การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การอบรมสัทธิติ และการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเชี่ยวชาญของผู้สอนในการนำวิธีการสอนด้วยวิธีการใหม่ๆ

3. งานประเมินผล การวัดและประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพในการวัด นอกจากนี้ยังรวมถึงตรวจสอบ สมุดประจำชั้น สมุดประจำตัวนักเรียน เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและปัจจุบัน

4. งานการจัดสื่อ สนับสนุนโปรแกรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย การวางแผนระบบการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการสอน งานห้องสมุด งานนิเทศ ศึกษา ตลอดจนจัดหาสื่อที่ใช้จัดการเรียนการสอน

เฟเบอร์ และเชียร์อน (Faber and Shearon, 1970) แบ่งงานบริหาร วิชาการออกเป็น 6 ด้านคือ

1. การจัดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การจัดเนื้อหาของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การจัดอุปกรณ์การสอน
5. การนิเทศการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กำหนดแนวทางการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. การให้ความเห็นและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระ หลักสูตรท้องถิ่น
 - 1.1 วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจัดทำไว้
 - 1.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดประเด็นหลักที่ สถานศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายให้ความสำคัญ
 - 1.3 วิเคราะห์และค้นคว้าศึกษาข้อมูลด้านสารสนเทศใน สถานศึกษาและชุมชน ประกอบการจัดทำสาระการเรียนรู้ในระดับท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์
 - 1.4 เตรียมเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น เพื่อบรรจุใน รายวิชาหลักหรือรายวิชาเพิ่มเติม รวมถึงการอธิบายแผนงานการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ แต่ละรายวิชา ผ่านประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล และพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ

ชารี มณีศรี (2552) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการไว้

8 กลุ่มงาน ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้
2. งานด้านการเรียนการสอน
3. งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตร
4. สื่อการเรียนการสอน
5. งานวัดและประเมินผล
6. งานห้องสมุด
7. งานนิเทศภายใน
8. งานประชุมทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์ (2553) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาและนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงการจัดการเรียนการสอน
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดการ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตารางสอน จัดชั้นเรียน จัดครูเข้าสอน การฝึกงาน การจัด แบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นต้น
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือการจัดหลักสูตรและ โปรแกรมการศึกษา ตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด และนิเทศการสอน เป็นต้น
4. การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือใน ด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2562) กล่าวว่า ขอบข่าย การบริหารวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลลิขสิทธิ์
4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน

การศึกษา

5. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ

6. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2553) กระจายอำนาจแก่สถานศึกษา คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ในการบริหารจัดการ การศึกษา ครอบคลุมงานวิชาการ งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และงานทั่วไปตามพระราชบัญญัติ ซึ่งกล่าวถึงขอบข่ายด้านวิชาการไว้ทั้งหมด 17 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชน
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ
17. การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2562) กล่าวว่า สามารถแบ่งขอบข่ายการบริหารวิชาการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. การวัดผลประเมินผล

สาคร มหาหงษ์ และ เกรียงไกร ฐะพันธ์ (2563) อธิบายว่า การบริหารวิชาการมีแนวทางและแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
4. ด้านการนิเทศภายใน

5. ด้านการวัดและประเมินผล

พิชชาพร อุ่นศิริ (2562) ได้สรุปว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการในสถานศึกษาตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการวัดและประเมินผล
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎี สรุปได้ว่า ขอบข่ายวิชาการ หมายถึง เกณฑ์และขอบเขตที่กำหนดเพื่อแนะนำการสอนและการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีไว้เพื่อให้ความชัดเจนและประสิทธิภาพในกระบวนการการศึกษา เช่น วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การประเมิน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีแผนและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในสถานศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีของของนักวิชาการ ที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ

ตัวแปร \ นักวิชาการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
1. พัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	8
2. การนิเทศการศึกษา		✓	✓	✓				✓		4
3. งานการเรียนการสอน	✓		✓	✓		✓			✓	5
4. งานวัดและประเมินผล	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
5. งานการจัดสื่อสนับสนุนโปรแกรมการเรียนการสอน	✓			✓						2
6. การจัดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร		✓								1
7. การจัดเนื้อหาของหลักสูตร		✓								1
8. การจัดอุปกรณ์การสอน		✓								1
9. งานห้องสมุด				✓						1
10. งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตร				✓						1
11. งานประชุมทางวิชาการ				✓						1
12. การแนะแนว			✓							1
13. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ		✓		✓						2
14. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน				✓						1
15. การจัดการเรียนการสอน				✓						1
16. การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้						✓	✓			2
17. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา						✓				1

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	นักวิชาการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	รวม
18. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ							✓				1
19. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ				✓			✓				2
20. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น				✓							1
21. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้				✓					✓		2
22. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา				✓							1
23. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้				✓							1
24. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา				✓				✓	✓	✓	4
25. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ				✓							1

หมายเหตุ

[1] คิมบร็อก และนันเนอริ (Kimbrough and Nunnery. 1998) [2] เฟเบอร์ และเชียรอน (Faber and Shearon, 1970) [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) [4] ชารี มณีศรี (2552) [5] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) [6] พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันท์รัตน์ เจริญกุล (2562) [7] สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2562) [8] สาครมหาหงส์ และ เกரியงไกร ฐระพันธ์ (2563) [9] พิชาพร อุ่นศิริ (2562)

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการในสถานศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ พบว่าการมีส่วนร่วมทั้งหมด 25 ตัวแปร เมื่อพิจารณาความถี่ของตัวแปร สรุปได้ว่ามีตัวแปร 5 ด้าน ที่มีความถี่สูงจำนวน 4 – 9 ความถี่คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) การวัดและประเมินผล 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 5) การนิเทศการศึกษา

จากแนวคิดองค์ประกอบของการบริหารวิชาการเบื้องต้น ผู้วิจัยสามารถนำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในแต่ละด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้

การสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้ และส่งเสริมชุมชน มีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาคู่มือแนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาบริการแก่ครู และการประเมิน การใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมา พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ให้สอดคล้องจุดเน้น ของชุมชน ท้องถิ่น ตามความต้องการความสนใจของนักเรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตาม กระบวนการ พัฒนาหลักสูตร

กรมวิชาการ (2545) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชาติบ้านเมือง

ทาบา ฮิลดา (Taba Hilda, 1962) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมายอันใหม่ ที่วางไว้การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งจุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือรูปแบบหลักสูตร

กู๊ด คาร์เตอร์วี (Good Carter v, 1973) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการ

สอน วัสดุ อุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไข หลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิมเป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาไว้ว่า หน้าที่สำคัญของสถานศึกษาคือจัดทำหลักสูตร การวางแผน การดำเนินการ การวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงหลักสูตร การออกกฎระเบียบ ตลอดจนการวัดและประเมินผล โดยจะต้องยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงรายละเอียดข้อมูลหรือความต้องการเพิ่มเติมจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน อาทิ เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดในระดับท้องถิ่น ปัญหาจากสภาพแวดล้อม ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้เรียน เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาหลักสูตรด้วย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนในสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์คำสำคัญ (Key word) ของมาตรฐานและตัวชี้วัด และเชื่อมโยงกับความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน ซึ่งความเข้าใจข้อมูลจากการวิเคราะห์นี้จะช่วยในการกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสังคมในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์บทบาทของคำสำคัญในมาตรฐานและตัวชี้วัด ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจว่านักเรียนควรรู้อะไร และทำอะไรได้หรือต้องการ เพื่อสร้างเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมในผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาต้องเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมในท้องถิ่น เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่นั้น ดังนั้นการวิเคราะห์บริบททางสังคมของชุมชนในท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา กระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นที่การสร้างและพัฒนาทักษะและความรู้ในนักเรียนให้เป็นผู้มีสมรรถนะทั้งทางสมองและสมองสัมพันธ์ เพื่อให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและท้าทายในสังคมและตลาดแรงงานในอนาคต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับชุมชนและสังคมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ดังนี้

จากความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแผนภูมินั้น โรงเรียนต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อาทิฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยทั่วไปนั้น จะมีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ

1. การดำเนินการในระดับสถานศึกษา คือ การให้คณะบุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิชาการ ทำหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผลและการบันทึกรายงานผลการเรียนในสถานศึกษา

2. การดำเนินการในระดับชั้นเรียน คือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนจะอยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอนแต่ละคน เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มที่อาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนในชั้นเดียวกันอาจมีความต้องการและความสามารถไม่เหมือนกัน นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้หรืองานที่มอบหมายให้ผู้เรียน สื่อที่ใช้ หรือวิธีการประเมินผล จะต้องเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มด้วย

พิจิตรา ธงพานิช (2562) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึงการปรับแต่ง รวมถึงการเสริมเติมหรือดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้หลักสูตรเป็นไปตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน

1. การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น เป็นวิธีพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่งให้เหมาะสมกับบริบทหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอน และการประเมินผล

2. การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานเลยโดยจัด ให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม (Saylor and Alexander)

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ หมายถึง การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมตามระยะเวลา โดยวางแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการพัฒนาในการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในสถานศึกษา

2. การวัดและประเมินผล

เป็นกระบวนการทางวิชาการที่ช่วยให้ทราบถึงความสำเร็จในการปฏิบัติ ตามเป้าหมายการเรียนการสอน ปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ (2552) เป็นกระบวนการทางวิชาการที่เป็นการสำรวจผลการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

มากยิ่งขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจผลการเรียน กระบวนการนี้ควรสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา โดยการประเมินต้องอยู่ในกรอบของการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการทดสอบ โดยการดำเนินการต้องสร้างความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและบริบทการเรียนรู้ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้และการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ นอกจากนี้ สถานศึกษายังควรจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานในการประเมินผลการเรียนการสอนและรายงานผลการเรียนให้แสดงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียนของผู้เรียนในอนาคต

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการที่เกิดจากการนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาตัดสินอย่างเป็นระบบและครอบคลุม เพื่อหาข้อสรุป เป็นการค้นหาคุณลักษณะของบุคคลหรือสิ่งของต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือวัดที่เหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า การวัดเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุหรือบุคคลตามวัตถุประสงค์และเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างที่ปรากฏอยู่ในวัตถุนั้น ๆ โดยการประเมินเป็นการพิจารณาคุณภาพ คุณค่าและการกระทำบางครั้งอาจขึ้นอยู่กับการวัดเพียงอย่างเดียว

ธัญญา คุณสุข (2565) ได้สรุปว่า การวัดผลประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม การปฏิบัติงาน แฟ้มสะสมผลงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ การช่อมเสริม เป็นต้น การวัดผลและประเมินผลต้องครอบคลุมการเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะการปฏิบัติงานและด้านเจตคติ โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนที่สะท้อนถึง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลมูลสำหรับผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร รวมไปถึงผู้ปกครอง เพื่อให้การพัฒนาของผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการประเมินความรู้และความเข้าใจของนักเรียนในเนื้อหาการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำข้อสอบ การตรวจงาน การสัมภาษณ์ หรือการสร้างผลงาน การวัดและประเมินผล ช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนได้รับความเข้าใจและความรู้อย่างไร และช่วยในการ

ปรับปรุงกระบวนการการสอนเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน

3. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งในรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมทั้ง 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการ เสริมสร้างความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนในทศวรรษที่ 21 ต่อยอดจากสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กำหนดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ว่าจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรซึ่ง ครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียนแล้วนำมาจัดการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนตามหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. กระบวนการสร้างความรู้
3. กระบวนการคิด
4. กระบวนการทางสังคม
5. กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา
6. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
7. กระบวนการปฏิบัติ
8. กระบวนการจัดการ
9. กระบวนการวิจัย
10. กระบวนการเรียนรู้ของตัวเอง
11. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

มูนา จารง (2560) อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ที่กำหนดเป็นแบบแผนการเรียน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การแบ่งกลุ่มนักเรียน ตลอดจนจนถึงอำนวยความสะดวกอันเกี่ยวกับการเรียน การสอน (สุธรรม เดชนครินทร์, 2544 อ้างอิงใน มูนา จารง, 256) อธิบายว่าการจัดตารางสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงห้องเรียนที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยเฉพาะห้องเรียนเฉพาะ เช่น

ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนทฤษฎีแผนกวิชาต่างๆ จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนในตอนเช้า และตอนบ่าย ทั้งต้องคำนึงถึงชั่วโมงทำการสอนของครูที่สอนติดต่อกันหลายๆชั่วโมง เป็นการ ทำงานหนัก นำเป็อหน้าอีกด้วย ข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่เกิด คุณภาพ ไว้ดังนี้

1) จัดทำแผนการเรียนและโปรแกรมการเรียน ควรจัดทำไว้ให้ครบ ทุกภาคเรียนและ หลายแผนการเรียนในแต่ละสาขาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียน

2) การจัดทำตารางเรียน ซึ่งหมายถึง ตารางเรียนประจำตัวนักเรียน นักศึกษา ซึ่งแต่ละคนจะต้องมีไว้ตามโปรแกรมการเรียนของนักเรียนนักศึกษาเอง ในแต่ละภาค เรียน การจัดทำตารางเรียนจะเชื่อมโยงถึงตารางการใช้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการโรงฝึกงาน และ ตารางสอนประจำตัวครู การจัดครูสอนสถานศึกษาควรเตรียมการล่วงหน้าโดยวิธีสำรวจความ พร้อมของครูก่อนที่จะจัดเข้าสอน สถานศึกษาควรเตรียมการล่วงหน้า โดยวิธีการสำรวจความ พร้อมของครูก่อนที่จะจัดครูเข้าสอน เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถความถนัดความสนใจและ ประสบการณ์ตรงกับรายวิชา ที่สอนนั้น

3) การใช้สื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนควรมีใช้รูป สื่อผสมคือ การใช้ตารางเรียนควบคู่กับอุปกรณ์ช่วยสอน เอกสารอ้างอิง หรือหนังสือประกอบการ เรียนอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์วารสารทางอาชีพและธุรกิจ ควรมีไว้ให้มากในห้องสมุดอุปกรณ์ โสทัศน์อุปกรณ์ ศึกษาประเภทวีดิทัศน์ จัดทำไว้ให้พร้อม

4) การวัดผลและประเมินผล การสอนกับการวัดผลประเมินผลเป็น กิจกรรมที่แยกกันไม่ได้เมื่อใดมีการสอนย่อมต้องมีการวัดผลเพราะการวัดผลทุกครั้งผู้เรียนแต่ละ คนย่อมเรียนรู้ได้แตกต่างกัน การวัดผลจึงต้องทำหน้าที่ติดตามผลการเรียนการสอนทุกครั้งไป

ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา (2562) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้เรียนจากประสบการณ์จริงและได้ปฏิบัติจริงมากขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการวางแผนและ สร้างโครงสร้างการเรียนการสอนจัดการสอนแบบบูรณาการ โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลด้วย ตนเองพร้อมลงมือปฏิบัติ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจุดประสงค์ที่สถานศึกษาตั้งไว้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น

4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

คิมบร็อคและนันเนอร์รี่ (Kimbrough & Nunnery, 1998) ได้กล่าวว่า งานการจัดสื่อสนับสนุนโปรแกรมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดหาสื่อการเรียนการสอน งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านการวางแผนกำหนดวิธีการดำเนินงานตลอดจนการส่งเสริมการสอน จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการผลิตและพัฒนาสื่อที่หลากหลายและเหมาะสม ที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สื่อเหล่านี้ควรเริ่มต้นจากการจัดหาหรือสร้างสื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่น และพัฒนาต่อยอดเพื่อให้ทันสมัย ควรเน้นการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานและท้าทายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอาชีพในอนาคต

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภททั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มี ความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

พนัส ด่วงเอก (2555) ได้อธิบายถึง การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า สื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าน่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้กำหนดการพัฒนาและการใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ว่า สื่อมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสื่อจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ให้ผู้เรียน ปัจจุบันสื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ความรู้ สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหา ส่งเสริม การศึกษาค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้เข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และสามารถนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้อย่างดี

2. ทักษะ สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน

3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ช่วยส่งเสริมให้กับ ผู้เรียนรักการเรียนรู้เห็นคุณค่าในตนเอง มีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีงาม

ธัญญา คุณสุข (2565) สรุปไว้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยี คือ การสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการสร้างสื่อที่หลากหลาย และทันสมัย ทำให้ครูสามารถนำไปใช้และเลือกใช้ได้เหมาะสม เพื่อสร้างประสบการณ์ การเรียนที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ ประชาชน สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การพัฒนาพัฒนาสื่อ การเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายและ มีความทันสมัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

5. การนิเทศการศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครู ทำการนำเสนอและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการศึกษาของนักเรียน โดยการนิเทศนี้มักจะมีความร่วมมือจากบุคลากรภายใน สถานศึกษาทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการสอน เช่น ครู บุคลากรทางการเยี่ยมชม และ บุคลากรสนับสนุนอื่นๆ

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญ ในการบริหารการศึกษา มุ่งเน้นการปรับปรุงเงื่อนไขการเรียนรู้และความเจริญงอกงามของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้สอนปรับปรุงวิธีการสอนและจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การนี้มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพใน การเรียนรู้ของนักเรียนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม

พนัส ด้วงเอก (2555) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกิจกรรมที่ มุ่งเน้นการปรับปรุงเงื่อนไขการเรียนรู้และความเจริญงอกงามของผู้เรียน โดยมุ่งให้ครูได้รับ คำแนะนำในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวว่า การศึกษาระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศงาน วิชาการและการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การจัดการระบบการนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

ศุภวรรณ สัจจพิบูล (2560) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันเน้นการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร โดยมุ่งเน้นการนิเทศที่มีการร่วมมือของบุคลากรที่อยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกัน ซึ่งมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การนิเทศในปัจจุบันมุ่งเน้นการนิเทศที่เกิดจากความสมัครใจของครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น โดยผู้นิเทศจากภายนอกจะเป็นผู้ประสานงานมีกระบวนการนิเทศที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน โดยมีความเป็นกันเองแก่ครูผู้สอน ประชุมวางแผนการนิเทศร่วมกันกับครูและส่งเสริมให้ครู นักเรียนมีความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

พูนสุข อุดม (2556) ศึกษาเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูในภาคใต้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูในภาคใต้ ด้านการสร้างและ พัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการจัดการชั้นเรียน ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน ภาระงานของครูการพัฒนาตนเองของครู ความพร้อมด้านวิชาการของสถานศึกษา บรรยากาศวิชาการของสถานศึกษา และ ความพร้อมของนักเรียน 2) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อ การพัฒนาสมรรถนะของครูในภาคใต้ พบว่า 2.1) ประสบการณ์ในการสอน และการพัฒนาตนเองของครู มี อิทธิพลทางตรง แต่ภาระงานของครู มีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านการพัฒนาตนเองของครู ต่อสมรรถนะด้านการ

สร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการจัดการชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2) ความพร้อมด้านวิชาการของสถานศึกษา บรรยากาศทางวิชาการของ สถานศึกษา และความพร้อมของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะของครู มากที่สุด คือ การพัฒนาตนเองของครู รองลงไป คือ ประสบการณ์ในการสอน และภาระงานของครู ตามลำดับ

มูนา จารง (2560) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอน ด้านการบริหารงาน วิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นตามลำดับ

ขวัญชนก บุญนาค (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสอน ศาสนาอิสลาม ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูใน ศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากร ด้านโครงสร้าง ด้านภาวะผู้นำ ด้านกลยุทธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ที่สุดได้แก่ ด้านกระบวนการและระดับสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาผู้เรียน รองลงมาคือการบริหารการจัดชั้นเรียน การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการจัดการเรียนรู้ภาวะผู้นำ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ส่วนลำดับสุดท้ายคือ การวิจัยเพื่อพัฒนา ผู้เรียน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสอน ศาสนาอิสลาม ได้ ดังนี้คือ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านบุคลากร

กรรณา โถชาลี (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขต ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู ประกอบด้วย 5 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยจิตจริยธรรม ปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยบรรยากาศองค์การและปัจจัยความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัย

ส่วนบุคคลมีอิทธิพลร่วมต่อสมรรถนะครูมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยจิตจริยธรรมปัจจัยบรรยากาศองค์การปัจจัยความผูกพันต่อองค์การและปัจจัยทัศนคติต่อวิชาชีพครูโดยปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูร่วมกันอภิปรายสมรรถนะครูได้ 81

ยุพา พรหมแย้ม (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทองภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรีเขต 2 และพบว่า การบริหารงานวิชาการนั้นๆ โดยรวมมีระดับสูงทั้งในมุมมองของภาพรวมและด้านต่างๆ ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แบ่งตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ฐนกร สองเมืองหนู, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาลและ มนสิข สิริสมบุญรณ์ (2562) ศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($X = 4.56$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านการ ให้นักเรียนจัดการเรียนรู้เชิงรุก มากที่สุด คือ ($X = 4.74$) รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนจัดการข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($X = 4.73$) และน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($X = 4.33$)

สรวรยา ตาขำ ,อนุภูมิ ยั้ง และจุฑามาส ศรีจำนงค์ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ กับสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระหว่าง 0.25-0.77 และโมเดลเชิงสาเหตุของสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ และปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.78 และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 โดยส่งผ่านปัจจัยด้านบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.73

ศักดิ์นรินทร์ นีรัตน์ศิริกุล (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1)ความเป็นมาและ ความสำคัญ 2)วัตถุประสงค์3)วิธีดำเนินการ และ4)การติดตาม

และประเมินผล ผลการประเมินความ เหมาะสมของคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูด้าน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

มุกตามณี ศรีพงษ์เพริศ และ ต້องลักษณ์ บุญธรรม (2563) ศึกษา เกี่ยวกับ ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ของครูประถมศึกษา ประกอบด้วย การสร้างความชัดเจนในบทเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การแสดงความใส่ใจในงานการสอน การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ การ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ การใช้สื่อการ เรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่ง ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน และปัจจัย ด้านบุคลิกลักษณะของครูภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู และ ปัจจัยด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ตามลำดับ โดย ปัจจัยดังกล่าวสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 64.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิชชาพร อุ่นศิริ (2564) ศึกษา รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกของ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการ สร้างของการบริหารงานวิชาการครู ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้นำการบริหารและวิชาการ องค์ประกอบที่ 2 ทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก องค์ประกอบที่ 5 ระบบดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ และ องค์ประกอบที่ 6 การวิจัยและพัฒนา (4) กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์ (Analyze) ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นเปิดชั้นเรียน และการสังเกตชั้นเรียน (Teaching and Observation) ขั้นสะท้อนคิดเพื่อการพัฒนา (Reflect) และขั้นสรุป แก้ไขปรับปรุง และพัฒนาต่อเนื่อง (Revise) (5) การวัดและประเมินผล และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ คือ ดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนปัจจัยที่ช่วยให้ การบริหารงาน วิชาการประสบความสำเร็จ ผู้บริหารและครูทุกคนต้องทำงานร่วมกัน มีความ สามัคคีและความเชื่อมั่นในการ ขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการร่วมกัน และครูต้องมีความรู้

ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดรางกำหยาด ด้านความต้องการครอบคลุม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ มีผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ธนัญญา คุณสุข (2565) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี พบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีค่าเพิ่มขึ้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกก็จะมีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าการบริหารวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ดีนั้น จะต้องอาศัยการจัดการด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาปซา แจน (Hafsah Jan, 2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะการพัฒนาของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะในการสอน มีความชำนาญ และรับการเปลี่ยนแปลงกับ เทคโนโลยี โดยโปรแกรมการพัฒนาอบรมครูเป็นสิ่งสำคัญ ผลจากการศึกษาที่ดีส่งผลต่อชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ครูควรช่วยให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

สเตซี เซียเจอร์ (Stacy Zeiger, 2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะส่วนบุคคลที่เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับนักเรียนและบุคลากรในสถานการศึกษา พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครอบคลุมประกอบได้ดังนี้ ออกแบบการเรียนการสอน การใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

แมค คีนี และ คณะ (McKeachie et al. 2008 : 112) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนแบบ บรรยายและแบบ Active Learning พบว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ผลการเรียนรู้ไม่ต่างจากการสอนแบบบรรยาย และดีกว่าการสอนแบบบรรยายในด้านการพัฒนาทักษะการคิด การเขียน การทำงานกลุ่มการนำเสนอที่สำคัญผู้เรียนชอบเรียนแบบ Active Learning มากกว่าแบบบรรยาย

Gordon, Bolwell, Raney และ Zepke (2022) ได้ศึกษาการเปลี่ยนการสอนแบบบรรยาย เป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้คือเพื่ออธิบายว่าทำไมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นวิธีง่าย ๆ แต่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ นักเรียน นอกจากนี้มีการปรับวิธีการสอนนี้ให้เป็นรูปแบบออนไลน์อีกด้วย ประสิทธิภาพของวิธีการ เรียนรู้เชิงรุกนี้ยังถูกเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบเดิม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในชั้นเรียน Active Learning รายงานว่ากิจกรรมการเรียนรู้ได้เพิ่มทักษะในการให้เหตุผล การแก้ปัญหา และการสื่อสาร และพวกเขายังอธิบายว่าตนเองเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และสนุกสนาน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การศึกษาสมรรถนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษากับครู อาจารย์มหา วิทยาลัย รวมถึงนักศึกษาครู ซึ่งพบการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูจากงานวิจัยในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานวิจัยต่างประเทศ เป็นการศึกษา องค์ประกอบของสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยใช้วิธีการรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการศึกษาวเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูในประเทศไทย นอกจากนี้ ก็ยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู สามารถแบ่งออกได้ เป็นหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มปัจจัยส่วนบุคคล และกลุ่มการบริหารวิชาการ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการ ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 18 โรงเรียน แบ่งเป็น สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 9 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน ขนาดกลาง 3 โรงเรียน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 2 โรงเรียน โดยมีครูจำนวนทั้งสิ้น 1,830 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ,2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี รวมทั้งสิ้น 320 คน (Krejcie และ Morgan, 1970, p. 608) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) จากนั้น สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) จะได้ดังขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยมีประชากรคือครูจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน มีจำนวนครู 52 คน ขนาดกลาง จำนวน 3 โรงเรียน มีจำนวนครู 141 คน ขนาดใหญ่ จำนวน 4

โรงเรียน จำนวนครู 363 คน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 9 โรงเรียน มีจำนวนครู 1,274 คนรวม
จำนวนโรงเรียน 18 โรงเรียน และจำนวนครูรวมทั้งหมด 1,830 คน ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรของโรงเรียนต่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
ขนาดใหญ่พิเศษ	9	1,274
ขนาดใหญ่	4	363
ขนาดกลาง	3	141
ขนาดเล็ก	2	52
รวม	18	1,830

ขั้นตอนที่ 2 นำจำนวนครูทั้งหมด 1,830 คน ไปเปิดตารางสุ่มกลุ่ม
ตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie และ Morgan, 1970, p. 608) ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่ม
ตัวอย่างเท่ากับ 320 คน จากนั้น แบ่งโรงเรียนจำนวน 18 โรงเรียน ออกเป็น 4 ขนาด โดยโรงเรียน
ขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน และ
ขนาดใหญ่พิเศษ 9 โรงเรียน แล้วทำการสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion
Size) จะได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 9 โรงเรียน ซึ่งจะได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 5 โรงเรียน ดัง
ตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจำนวนของโรงเรียนต่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรีรัมย์ที่ได้
จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) โดยใช้คณะของโรงเรียนเป็นชั้น

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษ	5
ขนาดใหญ่	2
ขนาดกลาง	2
ขนาดเล็ก	1
รวม	10

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างครู โดยกระจายตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 8 กลุ่ม โดยโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน จะได้ครูจำนวน 9 คน โรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน จะได้ครูจำนวน 25 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียนจะได้ครูจำนวน 64 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 5 โรงเรียน จะได้ครู จำนวน 222 คน รวมทั้งสิ้น 320 คน โดยมีรายชื่อโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และจำนวนครูที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size) โดยใช้คณะของโรงเรียนเป็นชั้น

โรงเรียน	ขนาด	กลุ่มตัวอย่าง
ปากเกร็ด	ใหญ่พิเศษ	56
วัดเขมาภิรตาราม	ใหญ่พิเศษ	52
เทพศิรินทร์ นนทบุรี	ใหญ่พิเศษ	53
สตรีนนทบุรี	ใหญ่พิเศษ	32
ไทรน้อย	ใหญ่พิเศษ	29
ศรีบุญยานนท์	ใหญ่	36
รัตนวิเบศร์	ใหญ่	28
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี	กลาง	15
บดินทรเดชา (สิงห์สิงหเสนี) นนทบุรี	กลาง	10
ราษฎร์นิยม	เล็ก	9
รวม		320

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของคุณ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณ ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดสำหรับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณ และสร้างเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถทำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับน้อยที่สุด

การแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ต่อไปนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

4.50 – 5.00 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิง
รุก ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถทำการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิง
รุก ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิง
รุก ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิง
รุก ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดของวิธีการสร้างและทำคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

2. ศึกษา แนวความคิดและทฤษฎีต่างๆตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่ต้องการวัด

4. ร่างแบบสอบถามโดยทำ การเขียนข้อความให้มีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ

5. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity) โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้องต้องกัน (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 จากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 โดยทั้งฉบับมีค่าอยู่ที่ 0.97 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถใช้ได้

7. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

8. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try out) กับครูในโรงเรียน ไทยรัฐวิทยา 95 (วัดโพธิ์ทองบน) ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

9. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม บัณฑิตวิทยาลัยบริหารวิชาการ ในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .948 และแบบสอบถาม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .926

10. เป็นฉบับสมบูรณ์นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้กลับมาและคิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และสถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามในตัวอย่าง

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทั้งในตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3

2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การ คำนวณการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ระดับของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยหาค่าเฉลี่ยและ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารวิชาการกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Multiple Correlation Coefficient) ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 316) ดังนี้

สูงกว่า .90	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ	สูงมาก
.71 – 90	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ	สูง
.30 - .70	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ	ปานกลาง
ต่ำกว่า .30	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ	ต่ำ
0	ไม่มีความสัมพันธ์กัน	

7. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Multiple Regression Analysis- Stepwise Method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่า IOC เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยกำหนดเกณฑ์
ค่า IOC $\geq .5$

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 และตอนที่ 3
ภาพรวมทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach) กำหนดค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency)

2.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.1.5 ค่าความเบ้ (Skewness)

2.1.6 ค่าความโด่ง (Kurtosis)

2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.2.1 วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product
Moment Correlation) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1

2.2.2 วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ แบบเป็นขั้นตอน (Multiple
Regression Analysis- Enter Method) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

M.	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD.	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sk.	หมายถึง	ค่าความเบ้ (Skewness)
Ku.	หมายถึง	ค่าความโด่ง (Kurtosis)
R ²	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
n	หมายถึง	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร พยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร พยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน
a	หมายถึง	ค่าคงที่
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
SE _b	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
SE _{est}	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการ พยากรณ์

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารวิชาการและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตปทุมธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ ระดับตำแหน่งการทำงาน โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังตาราง 7

ตาราง 7 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	125	39.06
หญิง	195	60.94
รวม	320	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	126	39.40
ปริญญาโท	175	54.70
ปริญญาเอก	19	5.90
รวม	320	100.00

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเภทข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน		
1-5 ปี	141	44.10
6-10 ปี	106	33.10
11-15 ปี	40	12.50
16 ปีขึ้นไป	33	10.30
รวม	320	100.00
ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		
ยังไม่เคยเข้าอบรม	4	1.30
1-2 ครั้ง / ปี	147	45.90
3-4 ครั้ง / ปี	121	37.80
5 ครั้งขึ้นไป / ปี	48	15.00
รวม	320	100.00
ระดับตำแหน่งการทำงาน		
ครูผู้ช่วย	67	20.94
ครู	78	24.38
ครูเชี่ยวชาญ	14	4.38
ครูชำนาญการ	102	31.88
ครูชำนาญการพิเศษ	59	18.44
รวม	320	100.00

จากตาราง 7 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 60.94 เป็นเพศชาย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 39.06 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70 รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.40 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันอยู่ ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.10 รองลงมา อยู่ระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 อยู่ระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 1-2 ครั้ง/ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 รองลงมา 3-4 ครั้ง/ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 มากกว่า 5 ครั้ง/ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และยังไม่เคยเข้าอบรม จำนวน

4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งในการทำงานเป็น ครูชำนาญการ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 31.88 รองลงมา มีตำแหน่งเป็นครู จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38 และมีตำแหน่งเป็นครูผู้ช่วย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 20.94 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารวิชาการและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ 1) ปัจจัยการบริหารวิชาการ ได้แก่ 1.1) การจัดการเรียนการสอน 1.2) การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ 1.3) การวัดและประเมินผล 1.4) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และ 1.5) การนิเทศการศึกษา และ 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ได้แก่ 2.1) ออกแบบการเรียนการสอน 2.2) ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ 2.3) การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน 2.4) ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 2.5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง และระดับประสิทธิภาพของตัวแปรที่ทำการศึกษา

ตัวแปร	M.	SD.	Sk.	Ku.	ระดับ
1. ปัจจัยการบริหารวิชาการ	4.74	0.32	-3.42	12.55	มากที่สุด
1.1 การจัดการเรียนการสอน	4.79	0.30	-3.90	12.15	มากที่สุด
1.2 การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้	4.71	0.34	-2.91	9.35	มากที่สุด
1.3 การวัดและประเมินผล	4.75	0.34	-3.31	12.36	มากที่สุด
1.4 การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี	4.75	0.34	-3.30	11.93	มากที่สุด
1.5 การนิเทศการศึกษา	4.73	0.39	-3.74	12.52	มากที่สุด
2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา	4.75	0.27	-3.26	12.09	มากที่สุด
2.1 ออกแบบการเรียนการสอน	4.74	0.29	-2.62	6.93	มากที่สุด
2.2 ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้	4.78	0.28	-3.46	12.68	มากที่สุด
2.3 การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน	4.74	0.31	-2.89	9.68	มากที่สุด
2.4 ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.76	0.31	-3.01	10.34	มากที่สุด
2.5 การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ	4.73	0.30	-2.73	10.24	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า ระดับประสิทธิภาพของตัวแปรที่ทำการศึกษาทั้ง 2 ตัวแปร อยู่ในระดับ มากที่สุด โดย 1) ปัจจัยการบริหารวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.74$, $SD. = 0.32$) เมื่อจำแนกรายด้าน ได้แก่ 1.1) การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.79$, $SD. = 0.30$) 1.2) การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.71$, $SD. = 0.34$) 1.3) การวัดและประเมินผลอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.71$, $SD. = 0.34$) 1.4) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.75$, $SD. = 0.34$) และ 1.5) การนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.73$, $SD. = 0.39$) และ 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.75$, $SD. = 0.27$) เมื่อจำแนกรายด้าน ได้แก่ 2.1) ออกแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.74$, $SD. = 0.29$) 2.2) ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.78$, $SD. = 0.28$) 2.3) การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอนอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.74$, $SD. = 0.31$) 2.4) ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.76$, $SD. = 0.31$) และ 2.5) การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M. = 4.73$, $SD. = 0.30$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการบริหารวิชาการทั้ง 5 ด้าน กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson ของตัวแปรที่ทำการศึกษา

ตัวแปร	Edu	Exp_w	Exp_p	X1	X2	X3	X4	X5	DV
Edu	1.00								
Exp_w	.295***	1.00							
Exp_p	.406***	.324***	1.00						
X1	.182***	-.127*	.174**	1.00					
X2	.116*	-.133*	.218***	.744***	1.00				
X3	.155**	-.072	.247***	.735***	.853***	1.00			
X4	.149**	-.094	.215***	.809***	.838***	.868***	1.00		
X5	.099	-.078	.191**	.764***	.818***	.812***	.865***	1.00	
DV	.078	-.284***	.142*	.626***	.686***	.677***	.680***	.613***	1.00

หมายเหตุ

* หมายถึง $p\text{-value} < .05$, ** หมายถึง $p\text{-value} < .01$, *** หมายถึง $p\text{-value} < .001$

Edu = ระดับการศึกษา

Exp_w = ประสบการณ์การทำงาน

Exp_p = ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

X = ปัจจัยการบริหารวิชาการ

X1 = การจัดการเรียนการสอน

X2 = การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้

X3 = การวัดและประเมินผล

X4 = การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี

X5 = การนิเทศการศึกษา

DV = สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา

จากตาราง 9 พบว่า องค์ประกอบย่อยของปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการบริหารวิชาการ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษามากที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ($r = .686, p\text{-value} < .001$) รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ($r = .680, p\text{-value} < .001$) และการวัดและประเมินผล ($r = .677, p\text{-value} < .001$) ส่วนตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษา ($r = .078, p\text{-value} > .05$) ในภาพรวมพบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -0.072 ถึง 0.868 โดยมีองค์ประกอบย่อยบางคู่ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ที่พยากรณ์ถึงตัวแปรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางวิชาการทั้ง 5 ด้านเป็นตัวแปรพยากรณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์หีในรูปแบบของ Enter ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณปัจจัยพยากรณ์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	Beta	t	p-value
a	1.99	.171	-	11.63	.000
ปัจจัยส่วนบุคคล					
1. ระดับการศึกษา	.007	.019	.014	0.34	.734
2. ประสบการณ์การทำงาน	-.061	.011	-.225	-5.41	.000
3. ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	.017	.016	.048	1.10	.269

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	Beta	t	p-value
ปัจจัยทางวิชาการ					
1. การจัดการเรียนการสอน	.117	.059	.132	1.97	.049
2. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้	.189	.064	.242	2.96	.003
3. การวัดและประเมินผล	.178	.067	.227	2.65	.008
4. การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี	.161	.077	.205	2.09	.037
5. การนิเทศการศึกษา	-.052	.055	-.076	-0.93	.348
R = .753, R ² = .567, SE _{est} = .177, F = 50.92, p-value = .000					

จากตาราง 10 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางวิชาการร่วมกันทำนาย ตัวแปรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 56.70 ($R^2 = .567$) ซึ่งสมการทำนายนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 50.92$, $p\text{-value} = .000$)

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1) ด้านระดับการศึกษา ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในสมการนี้ โดยมีค่า $\beta = .014$ ($p\text{-value} = .734$)

1.2) ด้านประสบการณ์การทำงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่า $\beta = -.225$ ($p\text{-value} = .000$) ซึ่งเป็นอิทธิพลทางลบต่อตัวแปรตาม แสดงให้เห็นว่า เมื่อประสบการณ์การทำงานเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาลดลง

1.3) ด้านประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในสมการนี้ โดยมีค่า $\beta = .048$ ($p\text{-value} = .269$)

2) ปัจจัยทางวิชาการ พบว่า มีอิทธิพลทางบวก 4 ด้าน โดยทั้ง 4 ด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 และมี 1 ด้านที่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในสมการนี้ ได้แก่

2.1) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า $\beta = .132$ ($p\text{-value} = .049$)) ซึ่งเป็นอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตาม แสดงให้เห็นว่าเมื่อระดับของคะแนนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

2.2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า $\beta = .242$ ($p\text{-value} = .003$) ซึ่งเป็นอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตาม แสดงให้เห็นว่าเมื่อระดับของคะแนน การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

2.3) ด้านการวัดและประเมินผล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า $\beta = .227$ ($p\text{-value} = .008$) ซึ่งเป็นอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตาม แสดงให้เห็นว่าเมื่อระดับของคะแนนการวัดและประเมินผลเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

2.4) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า $\beta = .205$ ($p\text{-value} = .037$) ซึ่งเป็นอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรตาม แสดงให้เห็นว่าเมื่อระดับของคะแนนการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

2.5) ด้านการนิเทศการศึกษา ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า $\beta = -.076$ ($p\text{-value} = .348$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยทั้งทางบุคคลและการบริหารวิชาการที่มีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ที่เป็นส่วนหนึ่งของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี มีเป้าหมายในการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับของสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และระดับการบริหารวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางบุคคลและสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

สมมุติฐานการวิจัย 1. ปัจจัยส่วนบุคคลสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี 2. ปัจจัยการบริหารวิชาการสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี 3. ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี 4. ปัจจัยการบริหารวิชาการส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี รวมทั้งสิ้น 320 คน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ซึ่งได้นำมาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) จากนั้น สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วน (Proportion Size)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของคุณ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้ คือ มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณ ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดสำหรับ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณ และสร้างเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้ มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในระดับมากที่สุด มีการแสดงออกถึงความสามารถทำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับมาก มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในระดับปานกลางมีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในระดับน้อย มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 28 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ถัดมา คือ ด้านออกแบบการเรียนการสอน และด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ

2. ระดับการบริหารวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ใน

ระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ถัดมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้

3. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -0.072 ถึง 0.86 โดยมีองค์ประกอบย่อยบางคู่ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการร่วมกันทำนายตัวแปรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ร้อยละ 56.70 ($R^2 = .567$) ซึ่งสมการทำนายนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ โดยปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์การทำงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ และด้านระดับการศึกษา ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยการบริหารวิชาการ พบว่า มีอิทธิพลทางบวก 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แต่มี 1 ด้านที่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในสมการนี้ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการศึกษามาอภิปรายโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

จากการศึกษาระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ถัดมา คือ ด้านออกแบบการเรียนการสอน และด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจ

เป็นเพราะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี มีกระบวนการและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน รวมถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เครื่องมือที่ทันต่อยุคสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนจากเทคนิคและวิธีต่างๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียน สะสมประสบการณ์ นำไปสู่กระบวนการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการคิด ลงปฏิบัติจริงอย่างสร้างสรรค์และเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างเป็นภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง

ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี (2566) ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดนทบุรี มีกลยุทธ์ที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเป็นผู้สร้างสรณ์นวัตกรรม (Co-creation) ให้กับผู้เรียนในทุกๆระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ครูพึงมีเพื่อนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทร สองเมืองหนู, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาลและ มนสิข สิทธิสมบุญ (2562) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านการให้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก มากที่สุด สอดคล้องกับ มุกตามุกตามณี ศรีพงษ์เพริศ และ ต้อยลักษณ์ บุญธรรม (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา ประกอบด้วย การสร้างความชัดเจนในบทเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การแสดงความใส่ใจในงานการสอน การทำให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและการใช้สื่อการเรียนรู้ภาพรวม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการบริหารวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

การศึกษาระดับการบริหารวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุก
ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน
รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ถัดมา คือ ด้านการ
นิเทศการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะมาจากผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น
ให้ความสำคัญกับหัวใจหลักของสถานศึกษา คือการบริหารวิชาการ ถือเป็นงานที่สำคัญที่สุด เป็น
หัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมี
ความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางในการวัดและ
ประเมินผล ให้ครอบคลุมในทุกๆด้าน และพร้อมปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องซึ่ง
สอดคล้องกับ ธรรมนูญ คุณสุข (2565) อธิบายไว้ว่า หากต้องการให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียน
ประสบความสำเร็จ งานบริหารวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่
สำคัญมากที่สุดในโรงเรียน ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ซึ่ง
ไม่เพียงแต่สถานศึกษาเท่านั้น ที่จะทำให้การบริหารวิชาการเข้มแข็ง กระบวนการในการ
ดำเนินการก็มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิชาการ สอดคล้องกับ สุภวรรณ สัจจพิบูล (2560)
ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่
เป็นมิตร โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร ที่อยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกัน โดยมุ่งเน้น
การนิเทศที่เกิดจากความสมัครใจของ ครูผู้สอนในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้อของตนเองให้ดี
ขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มูนา จารง (2560) ได้อธิบายว่า การบริหารงาน
วิชาการนั้น คือ แนวคิดและการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยในการบริหารงานทางด้าน
การศึกษา กระบวนการนี้ ผู้บริหารควรทำตามหลักการ ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้
คำนึงถึงคุณภาพของเป้าหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการยังต้อง
คำนึงถึงบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้ โดยการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร การ
ส่งเสริม การสนับสนุน และการดูแลเอาใจใส่ โดยใช้ความยุติธรรมและเสมอภาคในการดำเนินงาน
ทั้งหมด

นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ
นักวิชาการหลายท่าน อาทิ งานวิจัยของ มูนา จารง (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงาน
วิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ ครูผู้สอน ด้านการบริหารงาน วิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาหรือดำเนินการ เกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นตามลำดับ และ งานวิจัยของ ธนัญญา คุณสุข (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีค่าเพิ่มขึ้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกก็จะมีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าการบริหารวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ดีนั้น จะต้องอาศัยการจัดการด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มากที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล ส่วนตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษา ในภาพรวม พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง -0.072 ถึง 0.868 โดยมีองค์ประกอบย่อยบางคู่ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากปัจจัยส่วนบุคคลเป็นคุณลักษณะ และความพึงพอใจที่มีเฉพาะของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็น ระดับการศึกษา อายุ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ความถนัด ความสามารถ ความสนใจหรือพฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกัน รวมไปถึงการฝึกฝนพัฒนาตนเองในการการฝึกอบรมในด้านที่ไม่ถนัด เช่น การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างนวัตกรรมใหม่ นอกจากนั้นประสบการณ์การทำงานก็มีความสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ สัมผัสประสบการณ์ นำมาพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จึงสัมพันธ์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในการจัดการเรียนการสอน หรือการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดวิด แมคเคลแลนด์ McClelland

(1987) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะเป็นบุคลิกที่ซ่อนในแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ และยังสอดคล้องกับ กรูณา โถชาลี (2560) ได้สรุปนิยามไว้ว่า สมรรถนะ (Competency) เป็นคุณลักษณะเชิง พฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้ เกิดความสำเร็จตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรกำหนดเอาไว้ โดย พฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดและสังเกตได้ว่า บุคคลนั้นเป็นผู้มี ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่โดดเด่นในองค์กร

นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยของ พูนสุข อุดม (2556) ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและ ผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูในภาคใต้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพด้านกระบวนการ พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะของครู มากที่สุด คือ การพัฒนาตนเองของครู รองลงไป คือ ประสบการณ์ในการสอน และภาระงานของครู และ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สวรรยา ตาขำ ,อนุภูมิ ยิง และจุฑามาส ศรีจำนงค์ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัย ด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01และปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยการบริหารวิชาการ ด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนา หลักสูตรและการนำไปใช้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และด้านการวัดและ ประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 9 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหาร สถานศึกษา ไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการ บริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการ การศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ชูชาติ พวงสมจิตร(2560) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน และผู้นำการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องใจกว้าง และยินดีต่อบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของครูโดยครูจะต้องมีความสมัครใจในการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นผู้บริหารยังมุ่งเน้นครูให้เกิด

ทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสำคัญ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบข่ายงานของการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับ เฟเบอร์ และเชียร์รอน (Faber and Shearon, 1970) ที่ได้อธิบายว่า การแบ่งงานบริหารวิชาการ ควรแบ่งออกเป็น 6 ด้านคือ การจัดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดเนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดอุปกรณ์การสอน และการนิเทศการสอน

นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ ธัญญา คุณสุข (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีค่าเพิ่มขึ้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกก็จะมีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จะเห็นได้ว่าการ บริหารวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่ดีนั้น จะต้องอาศัยการจัดการด้านการจัดการ เรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และข้อค้นพบจากงานวิจัย ของ พิชชาพร ชุ่มศิริ (2564) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางคำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผลการประเมินรูปแบบการบริหารงาน วิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนวัดรางคำ หยาด ด้านความต้องการครอบคลุม ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความ เป็นไปได้ มีผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางวิชาการร่วมกันทำนาย ตัวแปรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ร้อยละ 56.70 ซึ่งสมการทำนายนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์การทำงาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และด้านระดับการศึกษา ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากในประเทศไทยนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกกำลังเป็นนโยบายทางการศึกษาที่ครูต้องนำไปปฏิบัติ โดยครูต้องออกแบบกิจกรรมสะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูทุกคนที่ต้องปฏิบัติเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพ

สูงสุด สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทาง Active Learning ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และ เน้นการนำไปประยุกต์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ทั้งนี้ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี กลุ่มที่มีประสิทธิภาพ 1-5 ปี เป็นครูที่มีอายุน้อยกว่า มีการใช้งานสื่อและเทคโนโลยีค่อนข้างบ่อยในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุย ติดต่อบริการ รวมไปถึงความสามารถการสืบค้นแหล่งข้อมูลในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโซเชียลมีเดีย และ กลุ่ม 6-10 ปี ที่มีความคล่องตัวและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเช่นเดียวกัน และมีทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี ที่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเกิดจากการมีประสบการณ์ในการทำงานซึ่งบุคลากรอาจมีประสบการณ์ในการทำงานมาหลายแห่งโดยไม่ จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการทำงานเสมอไป และบุคลากรที่ผ่านการทำงานอาจจะได้รับ ประสิทธิภาพการทำงานไม่เท่าเทียมกัน ประสิทธิภาพการทำงานมักจะสอดคล้องกับอายุของบุคลากรเนื่องจากบุคลากรที่มีอายุมากก็จะมีประสบการณ์ในการทำงานมาก และด้านประสิทธิภาพฝึกรวมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่า $\beta = .048$ อาจเนื่องมาจากปัจจุบันการประเมินผลเพื่อเลื่อนตำแหน่งมีเกณฑ์และหลักการที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ การฝึกรวมเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยให้ครูได้เรียนรู้ และปฏิบัติไปในแนวทางที่ถูกต้อง ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เข้าใจหลักการวิธีการ ช่วยเพิ่มพูนทักษะและเทคนิคที่เหมาะสมให้กาปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และครูได้เห็นศักยภาพ ความสามารถของตน สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ อนุชา กอนพวง (2550) พบว่า การศึกษาอบรมเป็นหนึ่งในตัวแปรสังเกตได้ที่สามารถวัดภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของการศึกษาและ ในงานวิจัยของ สวรรยา ธีรวิทย์ทางกูร (2546) พบว่า การฝึกรวมส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ซึ่งในขณะเดียวกัน (พัชรภรณ์ สุนทรวิบูลย์ ,2561 อ้างอิงใน สวรรยา ตาขำ ,อนุภูมิ คำยัง และจุฑามาส ศรีจ่านงค์ ,2563) สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอีกสิ่งสำคัญคือ ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดีเป็นการนำโลกของโรงเรียนเข้าสู่โลกของนักเรียน

ปัจจัยการบริหารวิชาการสามารถพยากรณ์ตัวแปรสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี ซึ่งมี

อิทธิพลทางบวก 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีการดำเนินงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนา นักเรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียน คุณภาพของโรงเรียน และเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี (2566) อธิบายไว้ว่า กลยุทธ์ในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มี 4 กลยุทธ์ ได้แก่ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ให้ทันต่อยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับ ทาบา ฮิลดา (Taba Hilda.1962 : 10) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย อันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธัญญา คุณสุข (2565) ได้รวบรวมข้อมูลและสรุปว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้อะบบการสอนของครูสามารถบรรลุผลลัพท์ได้อย่างเรียบง่าย โดยการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน นอกจากนี้ยังให้ครู อาจารย์สามารถนำไปใช้และเลือกใช้ได้ตามความถนัดและเหมาะสมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น ดังนั้น การพัฒนาสื่อควรเน้นตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำจัดหาในท้องถิ่นและต่อยอดให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ด้านที่ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในสมการนี้ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศไทยนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงรุกกำลังเป็นนโยบายทางการศึกษาที่ครูต้องนำไปปฏิบัติ โดยครูต้องออกแบบกิจกรรมสะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูทุกคนที่ต้องปฏิบัติเพื่อบ่มเพาะให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวทาง Active Learning ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และ เน้นการนำไปประยุกต์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง และเวียงชัย แสงทองและคณะ (2565) ได้อธิบายว่า การนิเทศการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกของครู (Laowreandee, 2017) แต่ในปัจจุบันยังพบว่าการนิเทศการศึกษามีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ขาดแคลน อัตรากำลังศึกษานิเทศก์ ขาดเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ขาดการประสานงาน ขาดงบประมาณ ศึกษานิเทศก์ มีภาระมาก ทำให้ไม่มีเวลานิเทศ การนิเทศไม่ต่อเนื่อง ขาดแรงจูงใจ และสนับสนุนให้เกิดการนิเทศ และขาด การประเมินผลการปฏิบัติงาน เพราะฉะนั้นอาจจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนิเทศการศึกษา โดยนัยนา ฉายวงศ์และคณะ (2561) อธิบายว่า บทบาทสำคัญในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เกิดการนิเทศแบบผสมผสาน (Blended Supervision) ซึ่งมีการผสมผสานการนิเทศแบบพบหน้าแบบ (Face to Face) และการนิเทศแบบออนไลน์ (Online) เข้าด้วยกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศให้มีความยืดหยุ่น รวดเร็วในการสื่อสาร และการเก็บบันทึกข้อมูล ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ช่วยให้ผู้รับการนิเทศเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยลดข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการนิเทศและให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังข้อค้นพบ ในงานวิจัยของ เวียงชัย แสงทองและคณะ (2565) รูปแบบการนิเทศแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพปัจจุบันและความต้องการการนิเทศแบบ ผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการนิเทศแบบ ผสมผสานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีชื่อเรียกว่า “PIDA Model” ประกอบไปด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีดำเนินการของรูปแบบ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศแบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่องปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ด้านการใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ ดังนั้น โรงเรียนควรให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะต่างผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ เพื่อเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ ประสบการณ์ ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพมากขึ้นและทำให้การปฏิบัติงานของครูเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียน การสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ดังนั้น สถานศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ออกการจัดการเรียน การสอนโดยการผสมผสานระหว่างครูกับนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และปฏิบัติร่วมกัน เพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพของการศึกษาที่ส่งผลต่อผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ครูเกิด สมรรถนะในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต มีการขับเคลื่อน โดยมุ่งหวังให้ ผู้เรียนได้รับโอกาส ประสบการณ์ใหม่ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิดอย่าง สร้างสรรค์มี โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะอาดในกระบวนการจัดการเรียนการสอน สร้าง บรรยากาศการมีส่วนร่วมที่ดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน และ ได้แสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความสุขในการ เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อยืนยันและสนับสนุนผลการวิจัย กับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

2.2 ควรทำวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้และพัฒนาต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ เพื่อ ศึกษาเชิงลึกในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

บรรณานุกรม

- Faber Charles and Shearron Gilbert. (1970). *Elementary School Administration*.
- Good Carter v. (1973). *Dictionary of Education*. McGraw-Hill Book.
- Hafsah Jan. (2017). Teacher of 21st century: Characteristics and development. *Research on Humanities and Social Sciences*, 7(9), 50-54.
- Hammond and Baratz Snowden. (2005). *A good Teacher in Every Classroom* New York.
- Heather Fry Steve Ketteridge and Stephanie Marshall. (2009). *A Handbook for Learning and Teaching in Higher Education*.
- Kimbrough B and Nunnery. (1998). *Educational Administration : An Introduction*.
- McClelland, D. C. (1987). *Human motivation*. Cambridge University Press.
- Miller Van. (1995). *The Public Administration School of American School Systems*.
- Palmore. (2011). Faculty Attitude towards Integrating Technology in Teaching at a Four-Year Southeastern University.
- Rylatt and Lohan. (1995). *Creating Training Miracle*.
- Sergiovanni and others. (2004). *Educational governance and administration*.
- Spencer and Spencer. (1993). *Competencies at Work : Model for superior Performance*.
- Stacy Zeiger. (2015). *English Education* [Miami University]. Miami State.
- Taba Hilda. (1962). *Curriculum development: theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- กมลวรรณ แสนเสนาะ และนันทิยา น้อยจันทร์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ, 4, 992-999.
- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ม.ป.พ.
- กรุณา โกชาลี. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [ปริญญา นิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- กานต์สินี วิเศษสมบัติ. (2565). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนหนองสังข์วิทยายน [วารสารวิจัย

- และพัฒนาศึกษาการ]. 1(3), 12-24, Article ฉบับที่ 3.
- กิตติชัย สุทธิโนบล. (2560). จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู. คอมเมอ์เซี่ยลเว็ล มีเดีย.
- ขวัญชนก บุญนาค. (2560). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ระดับประถมศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสวนสุนันทา, 66-77.
- จรรยา พานิชย์ผลินไชย. (2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สักทอง :
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 22(2), 25-37.
- จีระวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2553). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.
<https://www.gotoknow.org/posts/344746>.
- เจนณรงค์ วิถีดี. (2565). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริม
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านกุดกว้างประชาสรรค์. วารสารครู
ศาสตร์ปัญญา, 1(6), 1-15.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24. วารสารแสงอีสาน, 16(2),
266-280.
- ชนากานต์ สุวรรณทรัพย์. (2555). การเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏจัตุมงคลเกษม.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 2).
- สุนทร สองเมืองหนู, วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล, และมนสิข สิริสมบุญ (2562). การจัดการเรียนรู้
เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร AL-NUR
บัณฑิตวิทยาลัย, 14(27), 63-73.
- ณัฐรัตน์ ผดุงถิ่น. (2564). ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐมและสุพรรณบุรี [ปริญญานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ทมนี สุขใส. (2560). การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้นสำหรับนักศึกษา
ระดับมหาบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยเอกชน. วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน,
3(1), 16-27.
- ทิสนา เขมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี

- ประสิทธิ์ภาพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพล บรรดาศักดิ์, บุญสืบ ไสโสม, กนกอร ชาวเวียง, นฤมล จันทระเกษม, กนกพร เทียนคำศรี, และ
สุนทรี สิทธิสงคราม. (2559). การเป็นผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 : มุมมองจากอาจารย์และ
นักศึกษาพยาบาล. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 4(2), 175-189.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราช
ภัฏรำไพพรรณี].
- ธนา ดุจเพ็ญ. (2558). การพัฒนากลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
เอกชน [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2554). กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพ
นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- นิตยา มณีวงศ์. (2564). ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยความสำเร็จการเรียนออนไลน์แอปพลิเคชันไลน์
ในช่วงวิกฤติ COVID-19. วารสารครุศาสตร์สาร *Journal of Education Studies*, 15(1),
161-173.
- ประภัสรา โคตะขุน. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของ
ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
[ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี].
- พนัส ด้วงเอก. (2555). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษารั้วรัมย์ เขต 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. รั้วรัมย์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 135 ตอนที่ 82ก).
- พทยา อ้วนลาน. (2562). ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์ โรงเรียนบ้านเสม็ดโคก
ตาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- พิชชาพร อุ่นศิริ. (2564). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
โรงเรียนวัดรางกำหยาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา.
- พูนสุข อุดม. (2556). ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครู โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครชัยบุรินทร์.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง.
- มานิตย์ นาคเมือง. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชชนเรศวร].
- มุกตามณี ศรีพงษ์เพ็ช และ ต๋องลักษณ์ บุญธรรม. (2563). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), 58-70.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา].
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ราชวมงคลัญบุรี].
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). รูปแบบเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในฝันเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง.
- วรภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2559). หลักการจัดการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วารินทร์ พันเพ็ญฟู. (2563). สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารไอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(3), 193-202.
- ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์สิริกุล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ศุภวรรณ สัจพิบูล. (2560). แนวคิดการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร, 37, 203-222.
- สมลักษณ์ มนุสสุวรรณ. (2548). การศึกษาบรรยากาศการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเอกชน สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานครเขต 4 [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สรวรยา ตาขำ, อนุภูมิ คำยัง, และจุฑามาส ศรีจ้านงค์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสารการวัดผลการศึกษา, 37(102), 81-93.

- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. บุ๊คพอยท์.
- สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และ ลัดดาวลัย เพชรโรจน์. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิด
สะเต็มของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์สะเต็มศึกษาภาค. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร,
9(1), 17- 32.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. (2566). แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ประจำปีงบประมาณ 2566.
<https://main.spmnonthaburi.go.th/aplan/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. ธีรนจรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). สมรรถนะของข้าราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด
การศึกษา. พรักหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2562. (2562). นโยบายสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2562.
<https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2566. (2566). นโยบายและจุดเน้นของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์. (2549). การสอนแบบบูรณาการในระดับอุดมศึกษา. วารสารรามคำแหง, 218-
224.
- สุจิตรา มุลอินทร์ และ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการ
จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา.
วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 14(2), 79-94.
- สุดหทัย ดาราพงษ์. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน เขตเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด [ปริญญานิพนธ์ปริญญานมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา].
- สุดาร์ตน์ เพชรปานวงศ์. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานในภาคใต้ตอนบน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 11(2), 228-249.
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน

ประถมศึกษาในพื้นที่สูง [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่].

เสาวภา นิสมโกมล. (2558). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนา
เมืองคุณภาพ [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

อนุชา กอนพวง. (2550). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์. (2560). การจัดการเรียนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อาจารย์ สุวัฒน์พงษ์. (2558). กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของ
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). แนวปฏิบัติ : กระบวนการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. บัณฑิต พอยท์.

อิทธิกร ทาแกง. (2564). การศึกษาบทบาทการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เชียงราย [ปริญญาานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญผู้ตรวจสอบเครื่องมือ

ผศ.ดร.นิภาดา ไตรรัตน์	ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์
อาจารย์ ดร.สุวิชา วันสุดล	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์
ดร.ลฎาภา นาคคูบัว	ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี
ดร.พัชรี ศรีสุวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนานิเบศร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
ดร.สงวนค์ บุญปลูก	รองอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ปัจจัยการบริหารวิชาการ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารมีกระบวนการวางแผนและสร้างโครงสร้างการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง และให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่พร้อมลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทหลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นตามเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้ครูเพื่อพัฒนาศักยภาพและปรับปรุงการเรียนการสอนอีกด้วย	1	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีโครงสร้างการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษากำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	2	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	3	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	4	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	0	0	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
	5	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทหลักสูตรคุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	6	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	7	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นตามเป้าหมายของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ หมายถึง ผู้บริหารปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น โดยวางแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยพัฒนาการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา	8	ผู้บริหารมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	9	ผู้บริหารมีการวางแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	10	ผู้บริหารมีการบริหารหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	11	ผู้บริหารมีการบริหารหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	12	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูพัฒนาการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์และตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงและครอบคลุม เพื่อหาข้อสรุปด้วยคุณธรรม ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย โดยใช้เครื่องมือการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียนซึ่งจัดทำสารสนเทศในการวัดและประเมินผล เพื่อนำเสนอต่อ ผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุงการ	13	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	14	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำสารสนเทศในการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	15	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	17	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ปัจจัยการบริหารวิชาการ	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรผล
			1	2	3	4	5		
สร้างเครื่องมือวัดผลให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	18	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	19	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสื่อ โดย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	20	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายซึ่งสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองและมีความทันสมัย รวมถึงการให้สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน	21	ผู้บริหารส่งเสริมครูให้มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	22	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	23	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสื่อให้มีความทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	24	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน ให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร มุ่งเน้นให้การนิเทศเกิดจากความสมัครใจของครู โดยมีการประชุมวางแผนการนิเทศการสอนร่วมกันและส่งเสริมให้ครู นักเรียนมีความร่วมมือใน	25	ผู้บริหารมีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	26	ผู้บริหารให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	27	ผู้บริหารมุ่งเน้นให้การนิเทศเกิดจากความสมัครใจของครู	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	28	ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนการนิเทศการสอนร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	29	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู นักเรียนมีความร่วมมือใน การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
---	----	---	----	----	----	----	----	------	--------

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครู	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรผล
			1	2	3	4	5		
ด้านการออกแบบการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถของครู ในการออกแบบการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างชัดเจน เพื่อให้การเรียนการสอนมีความเป็นระบบ และสอดคล้อง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยวิเคราะห์พื้นฐาน ของผู้เรียน คำนึงถึง ความสามารถของผู้เรียนใน กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้เทคนิค สื่อการสอน หรือกิจกรรมที่ เหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะ และความรู้อย่างสม่ำเสมอ	1	ท่านสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	2	ท่านสามารถออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	3	ท่านสามารถออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	4	ท่านสามารถวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียนหรือคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	5	ท่านสามารถเลือกใช้เทคนิคหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	6	ท่านสามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน หมายถึง ความสามารถของครูในการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ซึ่งการจัดการเรียนการสอนควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการใช้สื่อการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน ได้ อีกทั้งสามารถออกแบบการเรียนรู้อันจัดได้ในรูปแบบกลุ่มหรือ	7	ท่านสามารถใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	8	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	9	ท่านสามารถจัดการเรียนการสอน หรือ ส ำ ร วั ง บรรยายภาคการเรียนรู้อันที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	10	ท่านสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

เป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน								
	11 ท่านสามารถใช้สื่อการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
	12 ท่านสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่จัดได้ทั้งในรูปแบบกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
	13 ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้	
ด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นสื่อในการสอนและเป็นเครื่องมือที่เพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจ พัฒนารูปแบบวิธีการสอนใหม่ๆ โดยใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในกิจกรรมการเรียนรู้, โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่ต้องการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน	14 ท่านสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นสื่อในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
	15 ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
	16 ท่านสามารถพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนใหม่ๆ โดยใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
	17 ท่านสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้เกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้	
	18 ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	
ด้านการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่สามารถช่วยให้ครู	19 ท่านสามารถใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้	

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปรผล
			1	2	3	4	5		
ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ใหม่ และเกิดทักษะในรายวิชาการเรียนรู้ที่ตรงตามเกณฑ์ มีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งกำหนดวิธีการประเมิน ติดตามผลการเรียนรู้ ข้อมูลความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อีกทั้งนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ	20	ท่านสามารถกำหนดวิธีการประเมิน ติดตามผลการเรียนรู้ และข้อมูลความก้าวหน้าของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	21	ท่านสามารถกำหนดวิธีการประเมินโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	22	ท่านสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใหม่และเกิดทักษะในรายวิชาการเรียนรู้ที่ตรงตามเกณฑ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	23	ท่านสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	24	ท่านนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถของครู ในการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ พร้อมเกิดการเรียนรู้ที่ผ่านการปฏิบัติ โดยครูสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียน มีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	25	ท่านสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	26	ท่านสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	27	ท่านสามารถสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้

ซึ่งการใช้กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ จดจำข้อมูลได้ดี และเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	28	ท่านสามารถจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ จดจำข้อมูลได้ดีและเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
--	----	---	----	----	----	----	----	------	--------

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

3. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของครู ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลในภาพรวมเท่านั้น ไม่มีการเปิดเผยเป็นรายบุคคล จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวผู้ตอบแบบสอบถาม หรือสถานศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดอยู่แต่ประการใด

โปรดให้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงวิชาการและการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของครู

คำชี้แจง : ให้ท่านตอบคำถามลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ของแต่ละข้อ
คำถามที่ตรงกับท่านเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

() ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก

3. ระดับตำแหน่งการทำงาน

() ครูผู้ช่วย () ครู () ครูชำนาญการ
() ครูชำนาญการพิเศษ () ครูเชี่ยวชาญ () ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

4. ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา

() 1 - 5 ปี () 6 - 10 ปี
() 11 - 15 ปี () 16 ปีขึ้นไป

5. ประสบการณ์ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

() 1 - 2 ครั้ง/ปี () 3 - 4 ครั้ง/ปี
() 5 ครั้งขึ้นไป/ปี () อื่นๆ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละเอียด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับแบบสอบถามปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยเกณฑ์ในการเลือกคำตอบมีดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการบริหารวิชาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	องค์ประกอบปัจจัยการบริหารวิชาการ	ระดับการบริหารวิชาการ				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
1	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีโครงสร้างการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษากำหนด					
2	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
3	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง					
4	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองในการจัดการเรียนการสอนให้สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ					
5	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบท หลักสูตร คุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้					
6	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง					

7	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น ตามเป้าหมายของสถานศึกษา					
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้						
8	ผู้บริหารมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น					
9	ผู้บริหารมีการวางแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา					
10	ผู้บริหารมีการบริหารหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					
11	ผู้บริหารมีการบริหารหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน					
12	ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูพัฒนาการใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
ด้านการวัดและการประเมินผล						
13	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด					
14	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำสารสนเทศในการวัดและประเมินผล					
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย					
16	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้					
17	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง					
18	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					

ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี						
19	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสื่อโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
20	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
21	ผู้บริหารส่งเสริมครูให้มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง					
22	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่ในท้องถิ่น					
23	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสื่อให้มีความทันสมัย					
24	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
ด้านกาณิชเทศการศึกษา						
25	ผู้บริหารมีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน					
26	ผู้บริหารให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศการนิเทศที่เป็นมิตร					
27	ผู้บริหารมุ่งเน้นให้การนิเทศเกิดจากความสมัครใจของครู					
28	ผู้บริหารมีการประชุมวางแผนการนิเทศการสอนร่วมกับครู					
29	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู นักเรียนมีความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด					

ตอนที่ 3 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละเอียด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยเกณฑ์ในการเลือกคำตอบมีดังนี้

5 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการแสดงออกถึงความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับ				
		5	4	3	2	1
ด้านการออกแบบการเรียนการสอน						
1	ท่านสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่มีโครงสร้างชัดเจน					
2	ท่านสามารถออกแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ					
3	ท่านสามารถออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
4	ท่านสามารถวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียนหรือคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
5	ท่านสามารถเลือกใช้เทคนิคหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
6	ท่านสามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					

ด้านใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน					
7	ท่านสามารถใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับความ ต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน				
8	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อยู่เสมอ				
ข้อ	องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ระดับสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ใน ระดับ			
		5	4	3	2
9	ท่านสามารถจัดการเรียนการสอน หรือสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ				
10	ท่านสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน				
11	ท่านสามารถใช้สื่อการสอนเพื่อตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียน				
12	ท่านสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่จัดได้ทั้งในรูปแบบ กลุ่มหรือเป็นรายบุคคล				
13	ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้				
ด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน					
14	ท่านสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เป็นสื่อในการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ				
15	ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ที่น่าสนใจให้แก่ผู้เรียน				
16	ท่านสามารถพัฒนารูปแบบและวิธีการสอนใหม่ๆ โดย ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้				
17	ท่านสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สนับสนุน ผู้เรียนให้เกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมี ประสิทธิภาพ เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในกิจกรรมการ				

	เรียนรู้, โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระ					
18	ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน					
ด้านการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน						
19	ท่านสามารถใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน					
20	ท่านสามารถกำหนดวิธีการประเมิน ติดตามผลการเรียนรู้ และข้อมูลความก้าวหน้าของผู้เรียน					
ข้อ	องค์ประกอบสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับ				
		5	4	3	2	1
21	ท่านสามารถกำหนดวิธีการประเมินโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและลงมือปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
22	ท่านสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใหม่และเกิดทักษะในรายวิชาการเรียนรู้ที่ตรงตามเกณฑ์					
23	ท่านสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
24	ท่านนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ					
ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ						
25	ท่านสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด					
26	ท่านสามารถใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างโอกาส					

	ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์					
27	ท่านสามารถสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
28	ท่านสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจจดจำข้อมูลได้ดี และเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น					

ข้อเสนอแนะ

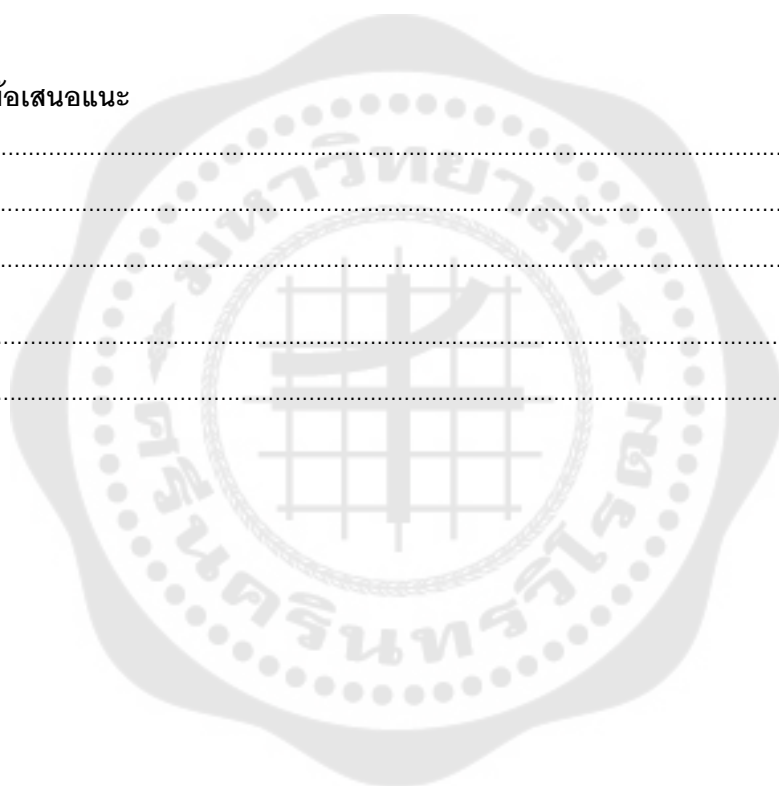
.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 12412

ที่ อว 8718.1/3101

วันที่ 27 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูตอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.สุวิชา วันสุตา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิภาดา ไตรรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 099 363 8798

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/3102

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

27 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี

เนื่องด้วย นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรัมย์ ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.ลาภภา นาคคุบบัว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 099 363 8798

ที่ อว 8718/3102

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

27 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

เนื่องด้วย นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.สงค์ บุญปลูก เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 099 363 8798

ที่ อว 8718/3102

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

27 พฤศจิกายน 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนานิเบศร์

เนื่องด้วย นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นทบุรี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศรัณย์ ภูติอริยวัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.พัชรี ศรีสุวรรณ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวธนสุชาพร มิ่งขวัญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 099 363 8798

ประวัติผู้เขียน

